

Diak

Hänninen Päivi
Vuorinen Jenni

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi AMK diakoniatyö
Opinnäytetyö, 2019

**NUORTEN KOKEMUKSIA KOKONAISVALTAI-
SESTA KOHTAAMISESTA MESSIN PAJALTA**

TIIVISTELMÄ

Päivi Hänninen, Jenni Vuorinen

NUORTEN KOKEMUKSIA KOKONAISVALTAISESTA KOHTAAMISESTA MESSIN PAJALTA

Sivut 54 ja liitteet 1

Syksy, 2019

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi AMK, diakoniatyö

Tavoitteena tässä opinnäytetyössä oli selvittää nuorten kokemuksia kohtaamisesta Messin pajan toiminnassa ja sitä kautta tuottaa arvokasta tietoa ohjaajille toiminnan kehittämiseksi. Messin paja toimii Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen alla ja tarjoaa kuntouttavaa työpajatoimintaa syrjäytyneille tai syrjäytymisvaarassa oleville nuorille. Opinnäytetyössä haluttiin saada vastauksia siihen, miten toimintaa voitaisiin kehittää asiakaslähtöisesti. Kyselytutkimus toteutettiin Messin pajan tarpeista käsin.

Kyselytutkimus oli kvantitatiivinen johon sisältyi avoimia kysymyksiä, joita analysoimme laadullisesti teemoittelun avulla. Aineisto kerättiin paperisella kyselylomakkeella, jota pohjusti aiemmin tehdyt havainnot. Kyselylomake rakentui suljetuista ja avoimista kysymyksistä sekä monivalintakysymyksestä. Analyysin apuna toimi Excelin pivot taulukointi- ohjelma, jonka avulla kuvattiin tutkimuksen tuloksia. Vastauksia saatiin 16, joista kaksi hylättiin puutteellisten vastausten perusteella.

Messin pajan toiminta näyttäyty diakonisena lähimmäisen rakkautena, jota myös tämän tutkimuksen tulokset osoittavat. Tuloksista ilmenee, että kohtaaminen on ollut laadukasta.

Asiasanat: kohtaaminen, nuoret, osallisuus, syrjäytyminen

ABSTRACT

Päivi Hänninen, Jenni Vuorinen

THE EXPERIENCES OF ENCOUNTERING OF THE YOUTH IN MESSIN PAJA

Pages 54 and appendices 1

Autumn, 2019

Diaconia University of Applied Sciences

Degree Programme of Social Services

Bachelor of Social Services, Option in Diaconal work

The main goal in this thesis was to find out the experiences of encountering of the youth who are taking part in the activities in Messin paja and to produce valuable information for the counsellors working in Messin paja. Messin paja is part of Young Men's Christian Association and it offers rehabilitative workshop activities for those who are suffering of social exclusion or are in danger of being socially excluded. The thesis tries to find answers to the question how to improve the actions in Messin paja from the youth's perspective. This survey was done based on the needs of Messin paja.

This survey was quantitative and included open questions, which were analysed using qualitative methods. The material of this survey was collected in paper form. The observation we had made earlier were supporting the preparation of the survey. The form consisted of closed and open questions and a multiple-choice question. For the analysis we used Excel Pivot tabulation program to describe the results of this survey. In total 16 answers were submitted from which we rejected two for inadequate answers.

The activities in Messin paja are characterized in the form of diaconal love for neighbours which is also seen in the results of this survey. The results suggest that encountering in Messin paja is successful.

Keywords: encountering, participation, social exclusion, youth

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 NUORISOTAKUU	6
2.1 Työpajat osana nuorisotakuun toteutumista.....	7
2.2 Messin paja.....	7
3 NUORUUS ELÄMÄNVAIHEENA.....	10
3.1 Nuorten syrjäytyminen	11
3.2 Nuorten yksinäisyys	12
3.3 Nuorten osallisuus	14
4 KOKONAISVALTAINEN KOHTAAMINEN.....	16
4.1 Kunnioittaminen, luottamus ja valta.....	17
4.2 Vuorovaikutus ja dialogisuus.....	18
4.3 Ilmapiiri ja salaisuus.....	20
5 KYSELYTUTKIMUS MESSIN PAJALLA.....	23
5.1 Tutkimusympäristö ja kohderyhmä	25
5.2 Aineiston keruu kyselylomakkeella	25
5.3 Tutkimuksen luotettavuus ja etiikka	28
5.4 Aineiston analyysi Excelin Pivot-taulukointiohjelmalla.....	29
6 KOKONAISVALTAISEN KOHTAAMISEN KOKEMUKSIA.....	30
6.1 Nuorten kokema yksinäisyys.....	30
6.2 Osallisuuden itsetunnon ja arvostuksen merkityksiä.....	32
6.3 Nuorten kokemuksia kohtaamisesta	34
6.4 Nuorten oma vaikuttaminen ja toimijuus	37
6.5 Hengellisyyden merkitys	39
6.6 Monivalintakysymys ja avoimet kysymykset	40
6.7 Kohtaamisen onnistumisia ja kehittämiskohtia nuorten näkökulmasta	42
7 POHDINTA	44
7.1 Arviointi	45
7.2 Ammatillinen kasvu osana opinnäytetyötä	47

LÄHTEET.....	49
LIITE 1. Kyselylomake.....	53

1 JOHDANTO

Nuorten hyvinvoinnista, syrjäytymisestä, osallisuudesta ja palveluiden järjestämisestä käydään jatkuvaa keskustelua sosiaali-, kirkon-, terveys-, opetus- ja kasvatusalalla. Syrjäytyneiden nuorten määrä Suomessa vaihtelee tutkimuksittain aina 60 000 jopa 100 000 nuoreen. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (2018, Nuorten syrjäytyminen käy myös yhteiskunnalle kalliiksi) mukaan nuoret toivovat tulevansa kuulluiksi, kohdatuiksi ja haluaisivat olla vaikuttamassa itseään koskevissa asioissa. Nuorten syrjäytymisestä, syrjäytymiseen johtavista syistä ja seurauksista on tehty paljon erilaisia tutkimuksia, sekä tilastotietoja Suomessa. Näiden pohjalta syrjäytymisen vaikutusten nähdään aiheuttavan yhteiskunnassa muun muassa suuria taloudellisia kustannuksia.

Mielestämme nuorten parissa tehtävään työhön ja kohtaamisen merkitykseen on alettu panostamaan viime vuosikymmenen aikana. Sosiaalityö on kehittynyt dialogiseksi työmuodoksi, jossa valta-asetelmat on pyritty rikkomaan ja työtä pyritään kehittämään entistä asiakaslähtöisemmäksi. Nuorisolaki (L2016/1285) astui voimaan joulukuussa 2016, jonka avulla jokaisen nuoren omaa osallisuutta ja toimijuutta yhteiskunnassamme voidaan vahvistaa.

Tutkimukset nuorten ja ammattilaisten näkökulmasta osoittavat, että nuori tarvitsee kokonaisvaltaista kohtaamista voidakseen tulla autetuksi. Tällä hetkellä kokonaisvaltaisen kohtaamisen katsotaan toteutuvan lähinnä etsivän nuorisotyön, työpajavalmentajien ja erilaisten hankkeiden toimesta. Näille toimijoille yhteistä on kokonaisvaltaisen kohtaamisen toteuttaminen yhdessä ja samassa instanssissa, tai vähintäänkin yhden luotettavan aikuisen johdolla. Uusimman Opetus- ja kulttuuriministeriön (2018) OECD-raporttiin perustuvan suomennoksen mukaan, Suomessa tulisi kehittää integroituja palveluita nuorille. Kehittämisen tulisi lähteä liikkeelle nuorten tarpeista, jossa tukijärjestelmän rakennetta täytyisi selkeyttää.

Sosiaalityö on jatkuvassa kehityksessä ja dialogisuuteen panostetaan eri tavalla, kuin ennen. Onkin tärkeää huomioida valtion hitaasti muuttuvat tukirakenteet,

jotta muutosta saadaan aikaan myös niissä. Kokonaisvaltainen kohtaaminen tulisi saada kiinteäksi osaksi yhteiskuntaa ja sen tukimuotoja.

Opinnäytetyössä selvitämme nuorten kokemuksia kokonaisvaltaisen kohtaamisen toteutumisesta Messin kuntouttavassa työpajatoiminnassa. Kyselytutkimuksen toteutimme yhteistyötahomme tarpeestansa lähtöisin, vuosina 2018 – 2019 Messin pajan toimintaan osallistuneille nuorille. Opinnäytetyömme tavoitteena on tuottaa työntekijöille arvokasta tietoa siitä, kuinka nuoret ovat kokeneet tullessa kohdatuiksi ja miten toimintaa voitaisiin kehittää entistäkin asiakaslähtöisemmäksi.

2 NUORISOTAKUU

Tilastokeskuksen (2011, työvoimatutkimus) mukaan Nuorisotyöttömyys oli 20% vuonna 2011. Samana vuonna Suomen hallitus sitoutui nuorisotakuuohjelman edistämiseen, joka astui voimaan vuoden 2013 alussa. Nuorisotakuun tarkoituksena on turvata jokaiselle alle 25-vuotiaalle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle, työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka. (Eduskunta 2014, nuorisotakuu.)

Päävastuu nuorisotakuu hankkeen toteuttamisesta on työ- ja elinkeinoministeriöllä. Nuorisotakuu estää työttömyyden pitkittymistä, syrjäytymistä sekä edistää koulutuspaikan saamista tai työmarkkinoille siirtymistä. Työ- ja elinkeinotoimistojen eli TE-toimistojen tehtävänä on tarjota nuorelle kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi ilmoittautumisesta paikkaa, joka edistää nuoren tulevaisuuden tilannetta koulutus- tai työpaikan saamiseksi. (TE-palvelut 2017, Nuorisotakuu.)

TE- toimistossa jokaiselle nuorelle laaditaan henkilökohtainen työllistymis-, aktiivointi- tai kotoutumissuunnitelma yhdessä työntekijän kanssa. Nuoren henkisen, fyysisen tai sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseksi, nuori voidaan ohjata myös kunnan tai kolmannen sektorin järjestämiin sosiaali- ja terveyspalveluihin, kuten työpaja- ja kuntoutustoimintaan. (TE-palvelut 2017, Nuorisotakuu.)

Nuorisotakuu edellyttää nuorelta myös aktiivisuutta ja sitoutumista. Nuoren tehtävänä on sovituin aikavälein olla yhteydessä TE-toimistoon suunnitelman toteutumisen tarkistamiseksi. Nuoria velvoittaa myös koulutuspaikan haku keväisin järjestettävässä yhteishaussa. (TE-palvelut 2017, Nuorisotakuu.)

Tampereen kaupungin elinvoima- ja osaamislautakunta myöntää vuosittain valtiolta saamiaan nuorisotakuun avustuksia Tampereella kolmannen sektorin palvelujen tuottajille. Tampereen alueella avustusta on useampana vuonna saanut Nuorten miesten kristillinen yhdistyksen eli NMKY:n nuorten kohtaamispaikka Messi. Vuonna 2018 avustus mahdollisti työntekijöiden palkkaamisen nuorten kohtaamiseen ja pienryhmätoimintaan. Erityismäärärahaa myönnetään

toiminnalle, joka perustuu kaupungin strategiaan ja pormestariohjelmaan. Toiminnan tulee edistää nuorten työllisyyttä, ammattitaitoa tai vahvistaa heidän osallisuuttansa sekä mahdollisuuksia itsenäiseen elämään. (Toivanen 2018, Elinvoima- ja osaamislautakunta myönsi nuorisotakuun avustuksia.)

2.1 Työpajat osana nuorisotakuun toteutumista

Suomessa työpajoja on 270 eri kunnassa, vuonna 2015 työpaja toimintaan osallistui 14 700 alle 29-vuotiasta nuorta. Joka vuosi 80% näistä nuorista löytää suunnan elämälleen. Pajoilla taitoja opetellaan työ- ja yksilövalmennuksen avulla. Työvalmennus tarkoittaa työelämässä tarvittavien taitojen vahvistamista. Yksilövalmennus pyrkii toimintakyvyn ja arjenhallintataitojen kehittämiseen. (Nuorisotakuu, Työpajalla kiinni toimintaan.)

Nuorten työpajatoiminnan tehtävänä on antaa nuorille valmiuksia koulutukseen pääsemiseen, sen suorittamiseen loppuun, työmarkkinoille pääsyyn tai muuhun vastaavaan palveluun. Työpajatoiminnalla edistetään nuoren elämänhallinta taitoja, kasvua, itsenäistymistä ja osallisuutta yhteiskuntaan. (Valtakunnallinen työpajayhdistys Ry, työpaja toiminta Suomessa.)

Nuorisolaissa (L2016/1285) määritellään kunnan vastuu nuorisotyön järjestämisestä sekä nuorille suunnatuista palveluista ja tiloista, joita nuorisotyössä voidaan hyödyntää. Kunnan tehtävä on myös järjestää kansalaistoimintaa nuorille ja olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden viranomaisten, nuorten ja heidän perheidensä, nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. (Nuorisotakuu, Työpajalla kiinni toimintaan.)

2.2 Messin paja

NMKY:n tiloissa, vuodesta 2009 toiminut Messin paja, on tarkoitettu syrjäytyneille nuorille. Messi on tarkoitettu nuorelle, joka on keskeyttänyt toisen asteen

opintonsa tai ei ole vielä päässyt aloittamaan niitä. Erityisesti toiminta on tarkoitettu nuorille, jotka ovat ujoja, arkoja, yksinäisiä tai muulla tavalla haastavassa elämäntilanteessa ja kaipaavat kokonaisvaltaista tukea aikuisilta ihmisiltä. (YMCA Tampere, Messi: Messin paja.)

Ohjaaja, Laura Suomela (henkilökohtainen tiedonanto 13.6.2019) Messin pajalta, kertoo toiminnan olevan jatkuva hanke, jonka rahoittajina toimivat Tampereen kaupunki ja Sosiaali- ja terveysavustuskeskus eli STEA. Myös Tampereen seurakuntien diakonia- ja yhteisvastuu toimii Messin taustalla. Toimintaan ohjaututaan vanhempien, koulun, nuorisopsykiatrisen, etsivän nuorisotyön ja sosiaalitoimen kautta. Toiminta on ohjattua, turvallisessa ja kannustavassa pienryhmässä, jossa nuori saa rauhassa kasvattaa itseluottamustaan ja –tuntemustaan. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ryhmässä ja sitä kautta on mahdollista saada myös uusia ystäviä. Messissä on myös yksilöohjausta, jonka avulla nuori asettaa itselleen tavoitteita, saa tukea itsenäistymiseen ja apua käytännön asioihin.

Messin pajan toimintaan sitoudutaan vuodeksi kerrallaan. Jos voimat palautuvat, voi opintojen pariin palautua heti, kun siltä tuntuu. Osa nuorista opiskelee kevenetysti Messin pajatoiminnan ohella. Hakumenettelynä on haastattelu, jolla pyritään selvittämään nuoren ongelmakohtia ja Messin kykyä vastata nuoren tarpeisiin. Messissä toimii päiväpaja, jossa nuoret kokoontuvat maanantaista torstaihin kello 9-14. Päiväpajan toimintaan ohjaututaan edellä mainittujen instanssien kautta. Nuoren tulee olla valmis sitoutumaan pajatoimintaan koko toimintavuodeksi. Iltapaja kokoontuu torstaisin kello 14-19 ja se on tarkoitettu jo Messin päiväpajaan osallistuneille nuorille sekä niille, jotka haluavat tutustua toimintaan. Messin pajan toiminta huomioi nuoren kokonaisvaltaisesti. Liikunta eri muodoissaan, yhteiset ruokailut, sosiaalinen kanssakäyminen ja mahdollisuus keskusteluihin kaikista, myös hengellisistä asioista, on otettu huomioon. (Henkilökohtainen tiedonanto 13.6.2019.)

Suomela (henkilökohtainen tiedonanto 13.6.2019) kertoo, että Messin pajan toimintaan osallistuvat nuoret ovat iältään noin 16-20-vuotiaita. He elävät elämänvaiheessa, jossa tarvitsevat erityistä tukea itsenäistymiseen ja sosiaalisten suhteiden ylläpitämiseen. Nuoret tarvitsevat vahvistusta oman positiivisen

minäkuvan ja itsetunnon rakentumiseen, nähdäkseen omat kykynsä ja voimavaroja. Toiminnassa kannustetaan ja tuetaan nuorta perhesuhteiden ja vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Keskusteluissa Suomelan (henkilökohtainen tiedon anto 13.6.2019) kanssa selviää, että pajalla työskentelee kolme ohjaajaa, joista yksi on sosionomi-diakoni, yksi sosionomi ja yksi on kirkon nuorisotyönohjaaja sekä ratkaisukeskeinen lyhyt-terapeutti. Jokaisella nuorella on Messin pajalla yksilöohjaaja, jonka tehtävänä on nähdä nuori kokonaisvaltaisesti ja kulkea hänen rinnallaan. Jokaiselle nuorelle asetetaan henkilökohtaiset tavoitteet, joiden täyttymistä tarkastellaan ajoittain yksilöohjaajan kanssa. Tavoitteet asetetaan realistisesti saavutettaviksi.

Suomelan (henkilökohtainen tiedon anto 13.6.2019) mukaan kaikilla pajan nuorilla on haasteita yksinäisyyden, elämänhallinnan, sosiaalisten suhteiden, mielen-terveyden häiriöiden tai jonkin näistä kanssa. Messin pajan nuorista valtaosalla on yksinäisyyden ja kiusatuksi tulemisen kokemuksia. Yksi toiminnan tavoitteista on sosiaalisten taitojen harjoittelu sekä uusien sosiaalisten suhteiden luominen ryhmässä. Toiminnan työmuodot auttavat nuorta käsittelemään yksinäisyyttä, johon liittyy monenlaisia tunteita. Jokainen nuori kohdataan kokonaisvaltaisesti ja heitä kannustetaan vuorovaikutustaitojen opettelussa. Yhtenä osa-alueena tutkimuksessa haluamme selvittää vähentääkö sosiaalisten taitojen harjoittelu yksinäisyyden tunnetta ja kokevatko nuoret tulevansa ryhmässä arvostetuiksi omana itsenään, sekä tulevatko he paremmin kokonaisvaltaisesti kohdatuiksi saadessaan vertaistukea samassa elämäntilanteessa olevilta muilta nuorilta.

Nuorten kokonaisvaltaisen kohtaamisen kokemukseen vaikuttavat myös toiset pajalla käyvät nuoret. Jokaisen pajalla käyvän nuoren kokonaisvaltaisen kohtaamisen mahdollistaminen vaatii, että ryhmässä pystytään säilyttämään kunnioitus, luottamus ja ystävällisyys toisia kohtaan. Tutkimuksessa selvitämme nuorten ajatuksia osallisuuden merkityksestä kokonaisvaltaisessa kohtaamisessa. Yksi Messin pajan toiminnan tavoitteista, on pyrkiä osallistamisen avulla vahvistamaan nuoren toimijuutta ja osallisuuden kokemista. Nuorta kannustetaan ottamaan vastuuta omasta elämästä ja tuetaan tekemään häntä koskevia päätöksiä, Suomela kertoo. (Henkilökohtainen tiedon anto 13.6.2019.)

3 NUORUUS ELÄMÄNVAIHEENA

Nuoruus on moniulotteinen käsite. Ihmisen elämänkaaressa sillä tarkoitetaan vaihetta, joka on siirryttyä lapsuudesta nuoreen aikuisuuteen. Siihen sisältyy monia tärkeitä kehitystehtäviä kuten kasvu biologisesti, saavutettu sukukypsyys ja keskushermoston kehitys sekä lukuisat psykologiset, kognitiiviset ja sosiaaliset tapahtumat, jotka johtavat aikuisuuteen. Nuoruuden kehitys voidaan katsoa onnistuneeksi psykologisesti, kun se johtaa omatoimisuuteen ja ehjän persoonallisuuden kehittymiseen. (Lönngqvist, Henriksson, Marttunen, Partonen & Aalberg 2017, 653.)

Yhteiskunnassa vallitsevat ikäjakaumat nousevat määrittäjän tarpeesta. Alle 29-vuotias on nuorisolain mukaan nuori, kun taas Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus määrittää nuoren 10-18-vuotiaaksi. Nuoruuden ajanjakso on kehityspsykologiassa 12-22 vuoden iässä. Tuo määritelmä jaotellaan varhaisnuoruuteen (12-14-vuotta), keskinuoruuteen (15-18-vuotta) ja myöhäisnuoruuteen (19-22-vuotta). Erilaisissa kehityksen vaiheissa lapsi alkaa kasvaa kohti aikuisuutta psyykkisesti, fyysisesti ja sosiaalisesti. Nuorten välillä voi olla suuriakin yksilöllisiä eroja. (Uimonen 2012, 19.)

Varhaisella vuorovaikutuksella ja sen aikaisella kiintymyssuhteella, turvallisella lapsuudella ja hyvällä vanhemmuudella tuetaan nuorta kasvamaan tasapainoiseksi aikuiseksi. Nuori on vielä keskeneräinen ja kypsymätön, joka elää kehitysvaihetta, jossa ollaan alttiita erilaisten kriisien aiheuttamille mielenterveyden ja sosiaalisten suhteiden häiriöille. Nuoruudessa aletaan tehdä itsenäisiä päätöksiä ja irtaannutaan vanhemmista. Tyypillistä nuorelle on omien rajojen etsintä, uhmakas käytös vanhempia kohtaan sekä päihdekokeilut. (Pruuki 2008, 23, 179, 180.) Nuoren hyvinvointiin vaikuttaa erityisen paljon koti, koulu ja kaverit.

Arvomaailma ja moraalinen kehitys opitaan pääsääntöisesti omien vanhempien kautta. Perheen yhteisillä rajoilla ja pelisäännöillä turvataan nuoren kasvua

vastuuntuntoiseksi aikuiseksi. Nuori tarvitsee rakkautta ja rajoja eli vahvaa vanhemmuutta, kyetäkseen selviytymään nuoruuden ajan tuomista haasteista. Ydinperheiden sirpaloituminen haastaa perheen vuorovaikutussuhteita ja valta-asetelmia entisestään. Nuori voi kehittyä tasapainoiseksi yksilöksi vain, jos koko perhe ratkaisee ristiriitoja, kestää turhautumista sekä kielteisiä tunteita. Niiden hyväksyminen osaksi elämää auttaa näkemään perheen myönteisenä. (Pruuki 2008, 65, 69, 71.)

Hyvän itsetunnon omaava arvostaa itseään ja luottaa, että on myös muiden silmissä hyväksytty ja arvostettu. Itsetunto ja minäkuva alkavat rakentua lapsuudessa ja rakentuvat koko elämän ajan erilaisista kokemuksista. Nuori, jota on keuhuttu ja kannustettu saa terveen itsetunnon, kestää pettymyksiä ja luottaa omiin kykyihinsä. Alisuoriutumisen taustalla on usein huono itsetunto, jolloin nuori epäilee kykyjään ja luovuttaa helposti. (Pruuki 2008, 52-53.)

Nykyajan nuorilla on ulkonäköön kohdistuvia paineita. Aikakaudellemme tyypillinen piirre on ulkonäköä korostava kulttuuri. Nuorten itsearvostus laskee ja ahdistus lisääntyy mediassa olevien hyvän näköisten mainosihmisten myötä. Nuoret peilaavat itseänsä näihin esikuviin ja pyrkivät olemaan heidän kaltaisiaan. Nuoret tarvitsevat hyväksyntää ja vakuuttamista oman ulkonäkönsä kelpaavuudesta ja muistuttamista siitä, että se on vain yksi ihmisen osa-alue. (Pruuki 2008, 54.)

3.1 Nuorten syrjäytyminen

Nuorten syrjäytyminen on käsitteenä laaja, jolloin tulee tunnistaa useita eri hyvinvoinnin vaikutuksia. Syrjäytyneiksi nuoriksi katsotaan lukeutuvan ne nuoret, jotka ovat jääneet koulutus- ja työmarkkinoiden ulkopuolelle, joilla on huono terveydentila, oman elämän hallinta on heikkoa, sosiaalinen verkosto kapea tai nuoren paikka yhteiskunnan jäsenenä puuttuu. Nuorilta kysyttäessä he katsovat yksinäisyyden kokemuksen johtavan syrjäytymiseen. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2018, Nuorten syrjäytyminen käy myös yhteiskunnalle kalliiksi.)

Syrjäytyneelle tyypillistä on heikko itsetunto, epäonnistumisen ennakointi ja voimavarojen keskittäminen epäolennaiseen toimintaan sekä vähäinen kiinnostus koulutusta kohtaan. Syrjäytyminen on monen tekijän summa. Vaikeudet elämän hallinnassa, kyvyttömyys toimia yhteiskunnallisella tasolla tai ylisukupolvisuuden tuomat haasteet ovat sen takana. Syrjäytymistä tapahtuu yksilö-, ryhmä- tai alueellisella tasolla. (Laine & Salminen 2012, 8-10.)

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen teettämän tutkimuksen mukaan, nuorten omaa kokemustietoa kohtaamisesta tulisi hyödyntää syrjäytymisen ehkäisemisessä ja virallisten palvelujen saatavuuden sekä laadun varmistamisessa. Työntekijöiden näkökulmasta nuoret tarvitsevat kohtaamista, jossa yksi henkilö vastaisi nuorten tarpeisiin kokonaisvaltaisesti. (Aaltonen, Berg & Ikaheimo 2015, 9, 130.)

Atkinson toteaa artikkelissaan, että sosiaalinen syrjäytyminen on entistä suuremmasta näkyvyydestään huolimatta edelleen epämääräinen käsite. Hän ehdottaa yhtenäisempää tulkintaa ja tuo esiin tutkimusten kautta, miten sellainen voitaisiin kehittää. Meidän tulisi keskittyä järjestelmiin, jotka pitävät sisällään kansalaisten oikeuksia, jos haluamme ymmärtää sosiaalisen syrjäytymisen prosesseja. Syrjäytymisessä on kyse siitä, että ihmiset suljetaan ulos sosiaalisista järjestelmistä. Tutkimukset, joihin Atkinson artikkelissaan viittaa, osoittavat viisi erilaista sosiaalista järjestelmää, joista ihmiset kokevat tulleen suljetuiksi ulos. Sosiaalisella järjestelmällä voidaan tarkoittaa perhettä tai naapurustoa. Taloudellinen järjestelmä pitää sisällään esimerkiksi palkan tai sosiaaliturvan. Institutionaalinen järjestelmä tarjoaa ihmiselle esimerkiksi oikeuksia, koulutusta, mutta myös byrokratiaa. Alueellisella järjestelmällä tarkoitetaan saavutettavuutta tai yhteiskuntaa yleisesti. Symboliset viitteet kuten, identiteetti, sosiaalinen näkyvyys, itseluottamus ja perustaidot elämässä. (Atkinson 1999, 76, 81.)

3.2 Nuorten yksinäisyys

Yksinäisyys on negatiivinen kokemus, johon liittyy mielekkäiden ihmissuhteiden puute. Kokemukseen yksinäisyydestä liitetään erilaisuuden tunnetta, pettymystä,

ahdistusta, pelkoa, heikkoutta, surua ja häpeää. Yksinäisyys on subjektiivinen kokemus, jota emme voi ulkopuolelta arvioida. Se on riski ihmisen hyvinvoinnin kannalta, sillä siihen liittyy vaara syrjäytymisestä. Negatiivinen kehä muodostuu ja kokemus yksinäisyydestä vahvistuu, kun ihminen viettää liikaa aikaa ahdistavien ajatustensa kanssa yksin. Tämä johtaa kasvavaan haluun eristäytyä muista. (Koskinen 2014.)

Junttilan (2015, 79,80) näkemys on se, että vuorovaikutuksessa muiden kanssa opitaan sosiaalisia taitoja. Tästä paitsi jäävä nuori tai lapsi on heikossa asemassa. Taito ymmärtää sosiaalisia tilanteita, eli sosiaalinen kompetenssi, kaipaa mahdollisuuksia harjoittaa tuota taitoa. Tämä on yksi iso tekijä, kun puhutaan syrjäytymisen ehkäisystä tai vähentämisestä. Pruuki (2008, 21, 26) kirjoittaa samasta asiasta ja sanoo, että nuoren ajatellaan olevan laumaeläin. Voidakseen hyvin, nuoren elämänpiirin kaikkien osa-alueiden tulee olla tasapainossa. Nuorten elämän osa-alueet jaetaan kolmeen osaan koulu, koti ja kaverit. Näissä yhteisöissä nuori rakentaa omaa minäkuvaansa. Yksinäisyyden kokemukset ovat nuorelle kipeitä, eikä niitä tule koskaan aliarvioida.

Sosiaalinen ja emotionaalinen yksinäisyys eroavat toisistaan monella tapaa. Sosiaalisen vuorovaikutuksen puuttuessa ihminen kokee yksinäisyyttä. Emotionaalinen yksinäisyys kumpuaa läheisen ystävyysuhteen puutteesta. Robert Weiss, joka on tutkinut yksinäisyyttä, sanoo ihmisen kaipaavan läheistä suhdetta toiseen ihmiseen sekä ystävistä muodostuvaan verkostoon, joka mahdollistaa sosiaalisen vuorovaikutuksen. (Junttila 2015, 33, 34.)

Junttila kertoo yksinäisyyden määritelmän hankalaksi, mutta luokittelee yksinäisiksi ihmiset, joiden kokemus yksinäisyydestä on suurempaa, kuin enemmistön yksinäisyyden kokemukset. Yläkouluikäisistä tytöistä 4-10 % kokivat sosiaalista ja emotionaalista yksinäisyyttä lukukausittain. Pojilla vastaava luku oli 10-14 %. Yli vuoden sosiaalisesti ja emotionaalisesti yksinäisiä oli tytöistä 10 % ja pojista 17 %. (Junttila 2015, 63,65.)

Yksinäisen lapsen ongelmat kasvavat suuremmiksi sitä mukaa, kun hän itsekin kasvaa. Mielenterveyteen ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvät ongelmat saattavat

muodostua suuremmiksi ja useammiksi ongelmiksi. Niistä saattaa tulla myös pysyviä. Yksinäisyys aiheuttaa monesti muitakin ongelmia; masennusta, ahdistusta sosiaalisissa tilanteissa, kokeiluja päihteiden kanssa, itsetuhokäyttäytymistä tavalla tai toisella. Kuten ympäristötekijät, myös sosiaaliset, psyykkiset ja fyysiset ominaisuudet voivat vaikuttaa yksinäisyyden syntyyn. Asiayhteys voi olla merkittävä. Miten lapsen toiminta, taidot ja ominaisuudet sopivat niihin vaatimuksiin, joita ympäristö hänelle asettaa. (Junttila 2015, 96, 125.)

Perheen hyvä vuorovaikutus sekä turvallisen aikuisen kuuluminen nuoren elämään helpottaa yksinäisyyden kokemusta. Nuoren kannustaminen ja toivon valominen, auttavat usein yksinäisyyden tunteen käsittelemisessä. Nuorten sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja, kuten asettumista toisen asemaan tulisi harjoitella koulussa. (Mieli, Suomen mielenterveysseura 2019.)

3.3 Nuorten osallisuus

Osallisuuden lähtökohtana on se, että osallistujan oma identiteetti ja arvokkuus säilyvät yhteiskunnassa ja yhteisöissä. Sen ajatellaan olevan vastuunkantoa niin yhteisön kuin toistenkin hyvinvoinnista, omaa hyvinvointia unohtamatta. Osallisuus on siis antamista ja saamista, johon kuuluu kiinteästi yhteisten asioiden kehittäminen. Se on toimintaa erilaisissa yhteisöissä tai ryhmissä toteaa Uimonen (2012, 16-17.) Lusa (2018) puolestaan määrittelee osallisuuden olevan tunnetta mukanaolosta ja kuulumisesta johonkin. Osallistuminen tai vaikuttaminen omassa yhteisössä antaa ihmiselle osallisuuden kokemuksen. Osallisuuden vastakohtana on osattomuus. Hän viittaa Paavo Viirkorven (1993) määritelmään osallisuudesta, joka on sitoutumista, vaikuttamista ja vastuun ottamista.

Nuorisolaki (L1285/2016) velvoittaa osallisuuteen, sen mukaan nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (2018. Nuorten syrjäytyminen käy myös yhteiskunnalle kalliiksi) mukaan osallisuus on nuoren näkemistä ja kuulemistä päivittäisissä häntä koskevissa asioissa. Nuorten toimijuutta tulee tukea, heidän

ikänsä, kehitystasonsa ja erityistarpeensa huomioiden. Erityisesti tulee tukea nuoria, joilla on jokin osallisuuden kokemusta rajoittava tekijä, kuten fyysinen tai psyykkinen este.

Toisten arvostaminen ja iloitseminen heidän onnistumisistaan onnistuu ihmiseltä, joka omaa hyvän itsetunnon. Ihmisten mielipiteiden arvostaminen, vaikka itse olisikin eri mieltä, kertoo hyvästä itsetunnosta. Siitä huolimatta, että auktoriteettien kyseenalaistaminen kuuluukin nuoruuteen, voi nuori hyväksyä niitä, jos hänen itsetuntonsa on hyvä. Huono itsetunto aiheuttaa kritiikkiä, vähättelyä ja mitätöintiä muita kohtaan. (Pruuki 2008, 49.)

4 KOKONAISVALTAINEN KOHTAAMINEN

Kirjallisuutta ja tutkimustietoa kokonaisvaltaisesta kohtaamisesta löytyy laajasti. Opinnäytetyön rakennamme evankelisluterilaisen kirkon määritelmän ympärille, siitä mitä kokonaisvaltainen kohtaaminen pitää sisällään. Messin paja toimii kristillisen yhdistyksen alla ja tällä hetkellä jokaisella työntekijällä on kirkollinen koulutus, se tuo kohtaamiseen myös sielunhoidollisen ulottuvuuden, jolloin nuori kohdataan Kristuksen ollessa läsnä.

Yhdistämme tähän määritelmään muuta kirjallisuutta aiheesta, tutkittua tietoa, sekä siitä käytävää keskustelua. Evankelisluterilainen kirkko (2018, Kokonaisvaltainen kohtaaminen) määrittelee kristillisen kokonaisvaltaisen kohtaamisen sisältävän fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja hengellisen ulottuvuuden huomioimisen. Kokonaisvaltaisen kohtaamisen tulee sisältää rakkauden, vuorovaikutuksen, salaisuuksien, ilmapiirin, tekojen ja merkityksien elementtien olemassaolon.

Kohtaaminen tapahtuu aina meneillään olevassa hetkessä. Kohtaamisessa ollaan aina läsnä, kuunnellen ja havainnoiden avoimin silmin ja korvin. Jokaisella ihmisellä on omanlaiset tarpeet, halut ja pelot niin myös kohdattavilla. Kohtaamisen hyvä perus sääntö on, että kohtaa aina toinen niin, kuin toivoisit sinut kohdattavan (Fedotoff, Leppäkari & Timonen 2016, 9.) Samaan ajatukseen pohjautuu lähimmäisen rakkaus ja kultainen sääntö ”Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille” (Matt. 7:12.)

Jokaisen ihmisen persoonallisuus sisältää monta pienempää minuutta. Persoonallisuuteen vaikuttaa rooli, jossa kullakin hetkellä toimimme, sekä kulttuuri, kasvatus, temperamentti ja ydinminä. Arvostavassa ja läsnäolevassa kohtaamisessa ydinminät kohtaavat. Työntekijän tulee osata tunnistaa omat arvot, ihanteet, asenteet ja stereotyyppit, jotta ne eivät ole esteenä arvostavalle kohtaamiselle. (Dunderfelt 2016, 37-48.)

4.1 Kunnioittaminen, luottamus ja valta

Kristillisen käsityksen mukaan rakkaus sisältää kohtaamisessa toisen ihmisen arvostamisen Jumalan luomana arvokkaana, ainutlaatuisena ja pyhänä yksilönä. Ihmisen arvokkuuteen ja arvokkaaseen kohtamiseen ei saa vaikuttaa heikkoudet, tai tehdyt teot. (Evangelisluterilainen kirkko 2018, Kokonaisvaltainen kohtaminen.) Pruuki (2008, 10,11) ajattelee, että jokainen nuori toivoo tulevansa nähdyksi ja hyväksytyksi omana arvokkaana ja rakastettuna itsenään. Aikuisen tehtävä on nähdä nuorella mahdollisuus ja luoda toivoa tulevaisuuteen etenkin silloin, kun nuori on itse kykenemätön näkemään omia vahvuuksiaan. Nuoren kunnioittaminen ja hyväksyminen, auttaa nuorta löytämään hänen omat voimavansa.

Luottamus asiakkaan ja työntekijän välillä on yhteistyön perusta. Luottamuksen rakentumiselle täytyy antaa aikaa ja sen syntymiseen vaikuttavat asiakkaan aiemmin saadut kokemukset ihmissuhteissa. Avoimuus ja reflektointi keskustelun aikana auttaa luottamuksellisen ilmapiirin syntymiseen. (Kiviniemi, Läksy, Matinlauri, Nevalainen, Ruotsalainen, Seppänen & Vuokila-Oikkonen 2014, 105,106.) Myös Kettunen (2013, 111-113) ajattelee, että asiakas muodostaa kuvan työntekijän luotettavuudesta kuuntelemalla ja tulkitsemalla hänen puhettaan. Luottaminen vaatii, että asiakas tuntee olonsa turvalliseksi. Työntekijä ei saa tuomita tai arvostella asiakasta. Asiakkaat käyvät mielessään prosessia, jossa arvioivat onko kyseinen työntekijä se, jolle uskaltavat kertoa omat ajatukset, kokemukset ja tunteet. Aina luottamusta ei auttamissuhteessa synny.

Nuorten kanssa tulee olla tasavertaisessa asemassa, jotta saadaan säilytettyä nuoren motivaatio ja sitoutuminen. Aikuisten ja etenkin viranomaisten valta-asetelma nuoreen nähden on suuri, siksi kohtaamisessa on pyrittävä dialogisuuteen. Nuorille on kerrottava ja selitettävä heitä koskevat päätökset, nuorta ei tule provosoida tai hallita. Nuoret toivovat, että aikuiset työssään kohtaisivat nuoret ystävällisesti ja rennosti. (Tikka 2014.) Sosiaalialan vuorovaikutustyö on ihmissuhde-työtä, joka pitää sisällään erilaisia sääntö- ja valtarakennelmia. (Mönkkönen 2007, 14.)

4.2 Vuorovaikutus ja dialogisuus

Toisen ihmisen kanssa olevan vuorovaikutuksen tulee perustua haluun kuulla ja nähdä hänen elämäntarinansa ja kokemukset aidosti kiinnostavina. Vuorovaikutus perustuu kumppanuudelle, vieraanvaraisuudelle ja jakamiselle. (Evankelisluuterilainen kirkko 2018, Kokonaisvaltainen kohtaaminen.) Vuorovaikutuksessa on kyse ihmisten välisestä kommunikoinnista keskenään, jossa ollaan vastavuoroisessa suhteessa kahden tai useamman ihmisen kanssa kerrallaan. Vuorovaikutuksessa voidaan olla usealla eri tavalla kuten kasvokkain, puhelimitse, kirjeitse, tai internetin välityksellä. Vuorovaikutusta tapahtuu äänin, ilmein, elein, kirjoituksin ja kuvin ja se voi olla tiedostettua tai tiedostamatonta. (Väestöliitto 2019, Vuorovaikutus.)

Kaikki asiakastyö on vuorovaikutustyötä, joissa keskiössä olevat asiat, työn kohde ja työtapa vain muuttuvat. Vuorovaikutuksessa on kyse tavasta jäsentää elämää sen hetkisessä kulttuurisessa ja yhteiskunnallisessa ympäristössä, jossa eletään. Tärkeää asiakastyössä on huomioida jokaisen työalan erityisyys ja tuntee omia tietämättömyyden osa-alueita pyrkien dialogiseen tiedon tuottamiseen todellisuudesta yhdessä. Vuorovaikutustyöstä käytetään useita eri termejä, kuten voimaantuminen, verkostotyö, dialogisuus, asiakaslähtöisyys ja moniammatillisuus. Näiden termien avulla pystytään usein viittaamaan työmenetelmään, joita kyseisessä työtehtävässä käytetään. (Mönkkönen 2007, 9-10, 14-15.)

Dialogisuus tarkoittaa tasavertaista osallistumista, jossa kaikki osallistujat ovat subjekteja. Dialogissa tuotetaan tietoa yhdessä, joka on kaikille osallistujille ennestään tuntematonta. (Fedotoff, Leppäkari & Timonen 2016, 11.) Mönkkönen 2007, 16-17) kirjoittaa saman asian puolesta. Hän toteaa dialogisuuden olevan asiakkaiden ja ammattilaisten välistä vastavuoroisuutta, jossa kummankin osapuolen oma historia, kokemukset, arvot, kulttuuri sekä uskomukset vaikuttavat yhteisen todellisuuden, ymmärtämisen ja päätösten rakentumiseen.

Laadukkaassa vuorovaikutuksessa tarvitaan erilaisia vuorovaikutustaitoja. Tärkeimpänä on kyky olla aidosti läsnä, kuunnella ja havainnoida sanallista ja

sanatonta viestintää. Jokaisen sisäinen elämysmaailma täytyy huomioida, kuten ajatukset, tunteet ja kokemukset, ne syventävät ymmärrystä. Toisen henkistä kokemusta ei voida sivuuttaa, mutta niihin voidaan tuoda erilaisia näkökulmia ja niitä voidaan yhdessä analysoida. (Dunderfelt 2016, 123-124.)

Pelkkä toisen kuuntelu ei riitä, vaan työntekijän on oltava aktiivinen huomioimaan sanojen taustalta esiin tulevat tunteet. Nuorelle on hyvä nimetä tunteita, joita keskustelussa havaitaan, tarvittaessa voidaan esittää myös lisäkysymyksiä. Näin työntekijä voi varmistaa onko ymmärtänyt asian oikein. Tunteiden nimeäminen auttaa nuorta myös tunnistamaan omia tuntemuksiaan. (Pruuki 2008, 83.)

Kohtaamisen aikana viestimme useilla eri tavoilla. Puheviestinnässä käytämme sanoja, joilla on keskeinen merkitys saadaksemme itsemme kuulluksi ja asiamme ymmärretyksi. Tunteen voi kuulla myös äänensävyistä ja –painoista. Hyvässä kohtaamisessa välitetään sanoilla toivoa ja annetaan negatiivisistakin asioista palautetta kehittävään sävyyn. (Dunderfelt 2016, 18-20.)

Sanaton eli fyysinen viestintä ilmenee kehomme avulla. Fyysinen viestintä on ilmeinen, eleinen, katseen, kosketuksen, liikehännän, tuoksun ja vaatetuksen välityksellä tapahtuvaa viestintää. Fyysisen viestinnän tulee tukea sanallista viestintää. (Dunderfelt 2016, 21-23.) Sinkkonen (2016, 124) toteaa, että sanattomalla viestinnällä on suuri merkitys sille, kuinka vastapuoli kohtaamisessa toista ymmärtää. Ilmeinen ja eleinen viestimme sanoillemme merkityksiä. Ilon viestiminen esimerkiksi karjuen, aiheuttaa sanoman tarkoitukselle ristiriitaisen tunteen. Mitä nuorempi ihminen on kyseessä, sitä enemmän hän kiinnittää huomiota kehonkielen viestintään.

Hyvä esiintymistaito on merkityksellinen fyysisessä viestinnässä. Sillä voidaan vaikuttaa siihen, kuinka asia saadaan kiinnostavasti esitettyä vastapuolelle. Pelkkä asiantuntemus ei riitä. Fyysisellä viestinnällä on hyvin erilaisia merkityksiä eri kulttuuriympäristöissä. Katseella, sukupuolella ja esimerkiksi vaatetuksella voi olla sellaisia merkityksiä, joita on hyvä huomioida arvokkaan kohtaamisen saavuttamiseksi. (Dunderfelt 2016, 21.)

4.3 Ilmapiiri ja salaisuus

Kristillisen Näkemyksen mukaan jokaisessa kohtaamisessa Kristuksen ajatellaan olevan salatusti läsnä, Kristus on lupautunut olemaan läsnä siellä, missä hänen nimessään kohdataan. Salaisuus piilee myös asioissa, joita ei kohtaamiseen haluta tuoda. (Evangelisluterilainen kirkko 2018, Kokonaisvaltainen kohtaaminen).

Sielunhoitajan tehtävä on toimia välikappaleena, eli Jumalan edustajana. Sielunhoitaja ei hylkää, tuomitse tai kohtaa nuorta arvostelevasti missään tilanteessa. Nuori voi silti tarvita apua kyetäkseen näkemään oman elämänsä muutostarpeet. Sielunhoitaja voi luottaa siihen, että Jumala on läsnä, vaikka nuorella ei olisikaan tarvetta hengellisten asioiden keskustelulle. (Pruuki 2008, 13.)

Luottamuksen ja toivon syntymiseen tarvitaan rauhallinen ilmapiiri. Hyvän ilmapiirin luomisen edellytykset ovat rauhallinen ja tasa-arvoinen tila, sekä asenne, jolla kohdatessa ollaan. Ilmapiirin syntymiseen vaikuttaa ilmeet, eleet, sanat ja teot. (Evangelisluterilainen kirkko 2018, Kokonaisvaltainen kohtaaminen.)

Dunderfelt (2016, 13-16, 27, 36) tarkastelee ihmisten välisessä kohtaamisessa olevaa tiedostamattoman vuorovaikutuksen ilmiötä. Sillä tarkoitetaan ihmisten välissä olevaa sosiaalista kenttää, jota ei voi nähdä tai kuulla, sen voi ainoastaan aistia tuntein ja intuitioin. Kuultuihin ja nähtyihin asioihin ei tule kiinnittää liikaa huomiota, vaan pyrkiä luomaan ilmapiiristä sellainen, että kokemuksen tilakin tulee huomioiduksi. Henkistä tilaa kuvataan ilmaisuin sielunveljekset, olemme samalla aaltopituudella tai henkisellä tasolla. Kun intuitiivinen tila kohtaamisessa on hyvä, on helpompi hyväksyä erilaisuutta ja ristiriitoja. Tässä tilassa välittyy luottamus, arvostus ja kunnioitus toisen ydinminää kohtaan. Yhteyden puuttuessa tulee turhaantumisen ja tyhjyyden kokemuksia, siksi on kiireenkin keskellä kohtaamisessa pyrittävä rakentamaan intuitiivista tilaa, jossa yhteinen ymmärrys saavutetaan persoonallisuuseroista ja tunnekiemuroista riippumatta.

Yhdessä oleminen, kiireettömyys ja ajan antaminen eheyttää nuorta, etenkin jos nuori on kokenut psyykkistä turvattomuuden tunnetta ja häneltä on puuttunut elämästään turvallinen aikuinen. Työntekijän tulee ryhmässä huomioida jokainen yksilö arvostavasti ja tasapuolisesti. Hänellä on vastuu siitä, että ilmapiiri on kaikille kävijöille turvallinen. (Pruuki 2008, 87.)

4.4 Teot, merkitykset ja toivo

Kokonaisvaltaisen kohtaamisen saavuttamiseksi tarvitaan myös tekoja. Teot voivat olla esivalmisteluja hyvän kohtaamisen mahdollistamiseksi, tai ne voivat olla konkreettisia tekoja toisen ihmisen auttamiseksi. Kohtaaminen ei siis aina tapahdu fyysisen kohtaamisen aikana. (Evangelisluterilainen kirkko 2018, Kokonaisvaltainen kohtaaminen.)

Hyvä vuorovaikutusosaaminen sisältää substanssi-, prosessi-, ja vuorovaikutusosaamista. Substanssiosaaminen edellyttää ammatin vaatiman tietotaidon hallintaa, sekä sen laajentamista moniammatillisen tiimin tietämyksen avulla. Tietoa ja osaamista tulee osata soveltaa ja kehittää. Prosessiosaaminen vaatii kykyä hallita työn prosessin edistymisen vaiheita, asettaen ja arvioiden työn tavoitteita sekä suullisesti että kirjallisesti, tämä työtapo mahdollistaa työn läpinäkyvyyden. (Mönkkönen 2007, 30.)

Vuorovaikutusosaamisessa tulee kohdata asiakas kunnioittavasti, hänen elämäntilanteestaan, taustoistaan tai muusta riippumatta. Tärkeää on kyetä rakentamaan yhteistä tietoa ja ymmärrystä asiakkaan ja muiden työntekijöiden kanssa. Työskentelyssä tulee osata soveltaa asiakastyön eettisiä periaatteita. (Mönkkönen 2007, 30.)

Jokaisella kohtaamisella on aina jokin tarkoitus, kohtaamisessa ollaan asiakkaan elämäntilanteessa mukana. Elämäntilanteet voivat olla ilon, surun, juhlan tai arjen keskittämässä olosuhteissa. Kohtaamisen merkitys ei aina välity asiakkaalle hetkellä, jolloin kohtaaminen tapahtuu, vaan se voi löytää merkityksensä vasta

tulevaisuudessa. (Evangelisluterilainen kirkko 2018, Kokonaisvaltainen kohtaaminen.)

Nuoren kanssa keskustellessa on tärkeää pitää nuoren toivoa yllä. Jos nuori kokee, että hänellä on mahdollisuuksia vaikuttaa asioihinsa ja elämäänsä, on keskustelut hyödyllisiä ja toivoa luovia. (Pruuki 2008, 273.) Se, että nuori ylipäänsä on halukas keskustelemaan, on suuri luottamuksen osoitus.

Parhaimmillaan ihmisten välinen kohtaaminen ja siinä tapahtuva vuorovaikutus voi olla terapeutista tai jopa parantavaa. Pahimmillaan kohtaamisessa ongelmat vain suurenevät sekä elämänhalu ja -ilo vähenevät. (Dunderfelt 2016, 9.)

Kohtaamisessa on aina intuitiivinen tila, joka on aistittavissa. Aito kuuntelu ja läsnäolo vaatii, että poistetaan muut asiaan kuulumattaomat ajatukset. Pyritään positiivisen ilmapiirin luomiseen ja keskitytään olemaan läsnä ja kuuntelemaan mitä toisella on sanottavana. Kaikesta ei tarvitse olla samaa mieltä, mutta voidaksemme rakentaa yhteistä ymmärrystä, tulee jokaiselle antaa tilaa vuorovaikutuksessa. Kohtaamisessa saa olla jämäkkä ja tuoda oman näkemyksensä ja tietämyksensä esille rakentavalla tavalla. Tulee muistaa kuitenkin rohkaista ja antaa positiivista palautetta, yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kohtaamisen lopussa on hyvä käydä läpi mitä ja mistä asioista sovittiin, muodostaen kohtaamiselle tarkoituksen ja yhteisymmärryksen. (Dunderfelt 2016, 127-133.)

5 KYSELYTUTKIMUS MESSIN PAJALLA

Hiltunen (Metodina kyselytutkimus) kertoo, että kyselytutkimuksen tavoitteena on selvittää mitä ihmiset tekevät, miten he toimivat, ajattelevat, kokevat, tuntevat tai uskovat. Kyselytutkimuksessa voidaan käyttää suoraa havainnointia, haastattelua, kyselylomaketta, päiväkirjatekniikkaa tai asenneskaaloja. Jyväskylän yliopisto (2016, Kyselyt) määrittelee kyselyn aineistonhankintamenetelmäksi, jossa valikoidulta ihmisryhmältä kysytään samoja kysymyksiä.

Opinnäytetyömme tarve nousi Messin pajan halusta selvittää, kuinka nuoret kokivat tullessa kohdatuiksi ja autetuiksi Messin pajalla toimintavuoden 2018 - 2019 välisenä aikana.

Tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Kuinka nuoret kokivat tullessa kokonaisvaltaisesti kohdatuiksi?
2. Mitä kehitettävää kokonaisvaltaisessa kohtaamisessa on nuorten näkemysten mukaan?

Opinnäytetyömme on määrällinen eli kvantitatiivinen, sekä laadullinen eli kvalitatiivinen. Vallin (2018, 22,24) mukaan laadullista tutkimusta käytetään ihmistieteissä, jonka tavoitteena on saada tietoa kohteen mieltymyksistä ja kokemuksista. Kohderyhmän koko on usein pieni, mutta tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää ja rinnastaa muihin vastaaviin kohderyhmiin. Tutkimuksessa tärkeintä on pyrkiä saamaan tuloksista luotettavia.

Määrällisessä tutkimuksessa käytetään paljon erilaisia menetelmiä, jotka ovat tilastollisia ja laskennallisia. Siinä halutaan selvittää ilmiötä erilaisen luokittelun, vertailun, syy-seuraussuhteiden ja numeeristen tulosten avulla. Kumpaakin, laadullista ja määrällistä tutkimusta, voidaan käyttää samassa tutkimuksessa. Niitä pidetäänkin hyvänä tutkimusparina, kun halutaan perehtyä kokonaisvaltaisesti laatuun, ominaisuuksiin ja merkityksiin. (Jyväskylän Yliopisto 2015, Määrällinen tutkimus.)

Empiirisessä tutkimuksessa tehdään konkreettisia havaintoja, jotka pohjautuvat kokemukseen. (Jyväskylän yliopisto 2015, Empiirinen tutkimus.) Havaintojen tekeminen on tieteellisessä tutkimuksessa suunniteltua, johdonmukaista, luokiteltua, rajattua ja ennakkoon valikoitunutta. Havainnon ymmärtämiseksi tutkija on läsnä samassa todellisuudessa oman näkökulmansa ja valitsemansa teorian kanssa. Tieto havainnoista voidaan tuoda määrällisessä tutkimuksessa esiin kyselylomakkeen avulla, jolla voidaan tarkastella ilmiöitä, asiantiloja ja tapahtumia. Havainnon sisältöä ja merkitystä ei lomakkeella saada tuotua esiin, havaintojen tarkoitus on toimia yhtenä lähtökohtana tutkimusmenetelmän toteuttamiselle. Tutkijan tulee ymmärtää tehtyjen havaintojen merkitys suhteessa tutkimusongelmaan. Teoreettinen viitekehys ja tutkimuksen keskeiset käsitteet ohjaavat kyselytutkimuksen tekemistä. Jälkikäteen kerätyjä havaintoja ei voida kyselytutkimuksessa jälkikäteen enää täsmentää. Laadullisessa tutkimuksessa havaintojen merkityssisällöt nostetaan esiin todellisuutta aistimalla ja rakentamalla. (Valli 2018,156-158.)

Toinen tämän opinnäytetyön tekijöistä oli keväällä 2018 sosionomi - diakoni opintoihimme liittyvässä työelämän harjoittelussa Messin pajalla, jolloin sovimme opinnäytetyön yhteistyöstä. Harjoittelun jälkeen satunnaiset työvuorot toimikauden 2018 – 2019 välisenä aikana mahdollistivat havaintojen tekemisen tutkittavasta ilmiöstä. Havainnoimalla ja keskustelemalla nuorten sekä työntekijöiden kanssa, rajasimme tutkittavan ilmiön keskeisimmät käsitteet, jotka vaikuttavat tutkimusongelman selvittämisessä. Havaintoja kokonaisvaltaisesta kohtaamisesta peillasimme löytämämme teorian kanssa. Messin pajalla kohtaamisen onnistumisessa tärkeää on huomioida nuorten kokema yksinäisyys, syrjäytyminen ja osallisuuden puuttuminen.

Kyselytutkimus toteutettiin kokonaistutkimuksena, jolla pyrittiin mahdollisimman korkeaan vastaajaprosenttiin. Kokonaistutkimuksessa aineisto kerätään kaikilta ryhmän jäseniltä. (Valli 2018, 82). Kyselyn toteuttamiseksi tarvitsimme teoriatietoa siitä, mitä kokonaisvaltainen kohtaaminen ja työ syrjäytyneiden tai yksinäisten nuorten parissa tarkoittaa. Haimme tietoa myös osallisuuden merkityksestä, koska se on yksi messinpajan toiminnan lähtökohta. Pehdyimme laaja-alaisesti

kirjallisuuteen ja aiempiin tutkimuksiin. Valikoiduimme käyttämään lähteitä, jotka ovat tuoreimpia, tai laaja-alaisesti käytettyjä sosiaali- ja kirkonalan tutkimuksissa ja julkaisuissa. Opinnäytetyömme toteuttamisen lähtökohdat perustuivat teoriaan, sekä tekemiimme havaintoihin. Teoreettinen tutkimus tarkoittaa tutkimusongelman keskeisiin käsitteisiin perehtymistä kirjallisuuden avulla. (Jyväskylän Yliopisto 2015, Teoreettinen tutkimus).

5.1 Tutkimusympäristö ja kohderyhmä

Kyselytutkimus toteutettiin Tampereella Messin pajalla kesäkuussa 2019. Toimintavuoteen syksy 2018 - kevät 2019 osallistuneille nuorille. Kyselyyn oli mahdollista vastata eri ajankohtina, jolloin vastaajien määrä pystyttiin pitämään mahdollisimman suurena. Metsämuurosen (2009, 61) mukaan tutkimukseen vastaajat voidaan valita kahdella eri tavalla, satunnaisesti ja ei-satunnaisesti. Joissakin tilanteissa koko perusjoukko on tarpeen tutkia. Tällöin ei puhuta otannasta vaan kokonaistutkimuksesta.

Kyselytutkimuksen toteuttamisen ajankohta oli tärkeä ajoittaa toimintakauden loppupuolelle, jolloin jokaisella vastaajalla oli vähintään yhden toimintakauden verran kokemusta kokonaisvaltaisesta kohtaamisesta Messin pajalla. Tutkimusympäristö oli nuorille entuudestaan tuttu, sillä kysely toteutettiin Messin pajalla, samassa tilassa, jossa paja muutenkin toteutuu. Tuttu tutkija ja mahdollisuus tarkentaviin kysymyksiin rentoutti vastaushetken ilmapiiriä. Paikalla oli tutkimuksen tekohetkellä pajalla käyviä nuoria, ohjaajia ja toinen meistä opinnäytetyön tekijöistä.

5.2 Aineiston keruu kyselylomakkeella

Tutkimuksen aineiston keräsimme perinteisen paperisen kyselylomakkeen avulla. Kyselylomakkeella saadaan kerättyä tutkimusaineistoa, jota voidaan käyttää aineistonkeruu menetelmänä ihmistieteissä ja muissa tieteen aloissa. Kyselyn voi toteuttaa perinteisenä paperiversiona tai sähköisesti. Lomakekysely on

taloudellinen ja aikaa säästävä vaihtoehto tutkijalle, koska sen avulla voidaan vastauksia kerätä ryhmissä, postissa ja internetissä. Toteuttaminen ei myöskään vaadi tutkijalta välttämätöntä läsnäoloa. Kysymysten määrittämisessä ja muotoilemisessa tulee olla erityisen tarkka, kielelliset seikat ja kohderyhmä huomioiden. Tutkijan tulee olla hyvin perehtynyt tutkittavan aiheen keskeisiin käsitteisiin ja teorioihin, voidakseen luoda ymmärrettäviä ja luotettavia kysymyksiä. (Valli 2018, 92-93.)

Tutkijoiden läsnäolo aineistoa kerätessä mahdollistaa vastaajalle lisäkysymysten esittämisen, mikäli vastaaja kokee jonkun kysymyksistä olevan epäselvä. Tutkijoilla itsellään on myös mahdollisuus sanallisesti tarkentaa ja täsmentää kysymysten sisältöä. (Valli 2018, 97-98.) Kyselylomake tulee suunnitella erityisen huolellisesti. Lomaketta laatiessa tulee huomioida lomakkeen selkeys ja ulkoasu, kysymykset tulee olla selkeästi erotetut ja tehty sopivalla kirjasin koolla sekä lomakkeen tulee olla sopivan pituinen. Kysymysten tulee edetä loogisesti ja vastausohjeiden tarve tulee pohtia toteutusta suunniteltaessa. (Hiltunen, Metodina kyselytutkimus.)

Kyselylomake tulee testata aina ennen varsinaista tiedonkeruun toteuttamista. Testauksen avulla voidaan selvittää ovatko kysymykset ymmärrettävissä, hyvässä järjestyksessä, selviä ja onko niiden määrä sopiva. Testauksen pohjalta on kysymyksiä vielä mahdollista muokata. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 198-204.)

Kyselylomake valikoitui tiedonkeruu menetelmäksemme nuorten sosiaalisten tilanteiden haasteiden vuoksi. Toteutustapa oli myös Messin pajan toimintaan sopivin vaihtoehto toteuttaa ajallisesti sekä päästäksemme määrällisesti sellaiseen tulokseen, joka kuvaa kattavasti nuorten kokemusta. Vastaukset nuoret antoivat anonymisti. Aineistoa kerätessä olimme itse paikalla vastaamassa tarkentaviin kysymyksiin. Vastaukset kerättiin kolmena eri päivänä ja noin kolmen hengen ryhmissä. Halukkaille tarjottiin mahdollisuus täyttää lomake itsenäisesti. Jätimme myös Messin pajalle muutaman ylimääräisen kyselylomakkeen niitä nuoria varten, jotka eivät olleet paikalla päivinä, jolloin kyselylomaketta täytettiin. Lomakkeeseen vastaamiseen oli sovittuna riittävästi aikaa. Kyselyyn vastaaville nuorille

kerroimme käytetyn tiedon tarkoituksen. Aiempaa saatekirjettä emme tarvinneet, sillä tieto haastattelusta saatettiin nuorille aiempien keskustelujen kautta.

Kyselylomakkeen suunnittelun toteutimme itse. Pääsääntöisesti kyselylomake olisi hyvä toteuttaa jo valmiiksi testatulla ja hyväksi todetuilla mittausmenetelmillä. Näin voidaan tutkimuksen analysointivaiheessa esiintyvät ongelmat minimoida ja säilyttää tutkimustulosten luotettavuus. On kuitenkin perusteltua laatia oma lomake, mikäli tutkimusongelmaan ja niiden kontekstiin ei löydy valmiiksi testattua lomaketta. (Valli 2018, 261.) Kysely suunniteltiin huolella. Kyselylomakkeen alkuun asetimme taustakysymykset, kuten ikä ja sukupuoli. Loppu lomakkeesta rakennettiin teemoittain pohjautuen tutkimuksemme keskeiseen teoriaan.

Kyselylomakkeemme sisälsi strukturoituja sekä puolistrukturoituja kysymyksiä. Strukturoidut kysymykset ovat suljettuja kysymyksiä, joissa on annettuna valmiit vastausvaihtoehdot. Suljettuja kysymyksiä oli 19, joissa käytettiin Likertin viisipor-taista mitta-asteikkoa. Likertin asteikko on yleensä viisi - seitsemän portainen asteikko, joka muodostaa nousevan tai laskevan skaalan. (Hirsjärvi ym. 2009, 200.) Mittasimme nuorten kokemusta yksinäisyydestä, osallisuudesta ja vuoro-vaikutuksen laadusta numeroimalla vastausvaihtoehdot pienimmästä suurim-paan. Muodostimme asteikon niin, että kategoria ”en osaa sanoa” jää käyttä-mättä, koska tiesimme jokaisella nuorella olevan läheinen yhteys tutkittavaan asi-aan. Vastausvaihtoehdot olivat, en koskaan, harvoin, joskus, usein, aina. Vallin (2018, 106,107) mukaan tällaisella mittaustavalla saadaan varmemmin vastaajat ottamaan asiaan kantaa ja Likertin mitta-asteikkoa käytetään yleisesti, kun halutaan mitata asenteita ja mielipiteitä.

Lomakkeemme sisälsi myös kolme avointa kysymystä, joihin nuoret saivat vas-tata käyttäen omia sanojaan. Avoimet kysymykset tekevät tutkimuksesta luotet-tavamman, koska se mahdollistaa sellaisen tiedon saannin, joita mahdollisesti ei ole kysymysten asettelussa ja vastaus vaihtoehdoissa osattu huomioida. Avoimia kysymyksiä voidaan käyttää määrällisessä tutkimuksessa ryhmittelemällä vas-taukset omiin luokkiinsa tai teemoittamalla vastaukset laadullisin menetelmin.

Kyselylomakkeessamme on myös yksi monivalintakysymys, josta vastaaja ympyröi haluamansa vaihtoehdot. Kysymyksessä pyydetään ympyröimään kaikki vaihtoehdot, jotka kuvaavat hänen mielestään Messin pajan ilmapiiriä. Ilmapiiriä kuvaavia vastausvaihtoehtoja on 12 kappaletta; hauska, painostava, tasapuolinen, ahdistava, avoin, rauhallinen, kannustava, hyvä, surullinen, pelottava, rento ja iloinen. Tutkimus aineistoa kerätessä lajittelimme saamamme vastaukset päiväpajalla ja iltapajalla käyviin nuoriin.

5.3 Tutkimuksen luotettavuus ja etiikka

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan mitata validiteetilla ja reliabiliteetilla. Molemmat kertovat tutkimuksen luotettavuudesta, mutta reliabiliteetti kertoo tutkimuksen toistettavuudesta. Mikäli tutkimus on reliaabeli, ovat vastaukset samanlaisia, vaikka tutkimusta toteutettaisiin eri kerroilla. Tutkimuksen luotettavuuden tarkastelu on oleellinen osa tutkimustyötä. (Metsämuuronen 2009, 125.)

Validiteetti voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen validiteettiin. Ulkoinen validiteetti kertoo tutkimuksen tulosten yleistettävyydestä. Sisäinen validiteetti kertoo siitä, onko tutkimuksessa mitattu sitä, mitä alun perin oli tarkoituskin mitata. Tutkimuksessa käytetyn teoriapohjan ja käsitteistön tulee tukea toisiaan. Käsitteiden tulee pitää sisällään tutkittava ilmiö kattavasti. (Metsämuuronen 2009, 125-126.) Tutkimuksessa käytetty kyselylomake rakennettiin tässä opinnäytetyössä käytettyjen käsitteiden pohjalta, jotta voitaisiin vakuuttua sen pätevydestä. Tällöin myös vastaukset, oikein ymmärrettyinä, rakentuvat teorian mukaisiksi. Pyrimme asettelemaan kysymykset niin, ettei virhetulkintoja tulisi. Luotettavuutta lisää myös se, että teorianamme on tutkimusryhmälle tuttua omakohtaisten kokemusten kautta. Tästä johtuen tutkijoiden ei tarvitse selittää esimerkiksi käsitettä ”yksinäisyys” tyhjentävästi. Luotettavuutta lisää entisestään se, että tutkijoita on kaksi. Analysoimme ja pohdimme aineistoa siis yhdessä, mutta kuitenkin omista lähtökohdistamme. Tutkimus voidaan todeta luotettavaksi, sillä se on toistettavissa ja yleistettävissä. Tutkimustulokset antavat vastauksia niihin kysymyksiin, joihin alun perin lähdettiin hakemaan vastauksia.

Tutkimuseettisistä näkökulmista katsottuna hyviä tieteellisen käytännön kulmakiviä ovat rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä, tutkimuksen tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tulosten arvioinnissa. Eettisesti kestävä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmät, sekä avoimuus ja vastuullisuus tutkimuksen tuloksia julkaistaessa, kuuluvat myös hyvään tieteelliseen käytäntöön. Hyvä käytäntö sisältää tiedottamisen tuloksista ja muista merkittävistä asioista tutkimukseen osallistuville ja muille asianosaisille. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6.)

5.4 Aineiston analyysi Excelin Pivot-taulukointiohjelmalla

Määrällisellä analyysillä selvitetään numeroiden ja tilastojen avulla ilmiöiden erilaisia syy- seuraussuhteita, ilmiöiden välisiä yhteyksiä ja niiden yleisyyttä. Erilaisilla tilastoilla voidaan nostaa esille riippuvuussuhteita, ajan vaikutuksia tai luokitella asioita. (Jyväskylän Yliopisto 2015, Määrällinen analyysi.)

Laadullisen sisällönanalyysin avulla halutaan saada kuvaus ilmiöstä, jota tutkitaan yleisessä ja tiivistetyssä muodossa. Sitä voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. On tärkeää rajata tarkasti ilmiö, jota tutkitaan ja tuoda siitä kaikki mahdollinen tieto esille. Tieto luokitellaan, jotta voidaan laskea kuinka monta kertaa tietoluokat nousevat esille. Teemoittelun avulla tutkimusaineistoa voidaan jakaa eri aiheiden mukaan ja nähdä kuinka usein ne ilmenevät tutkimusaineistossa. Tyypittelyssä haetaan teemojen sisältä yhteneväisiä tekijöitä ja muodostetaan niistä yleinen esimerkki. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 103-107, 117.)

Analysoimme kerätyn aineiston Excelin Pivot-taulukointiohjelmalla hyödyntäen. Ohjelman avulla syötettyjä aineistoja voidaan lajitella, niistä voidaan tehdä yhteenvetoja sekä esittää erilaisten diagrammien ja kaavioiden avulla. Taulukoimme saamamme vastaukset Likertin viisi- portaisen vastausasteikon mukaisesti (Liite 1.) Havainnollistamiseksi valitsimme prosenttiosuudet sekä pylväsdiagrammit, jotka auttavat hahmottamaan tulosten kokonaiskuvausta paremmin.

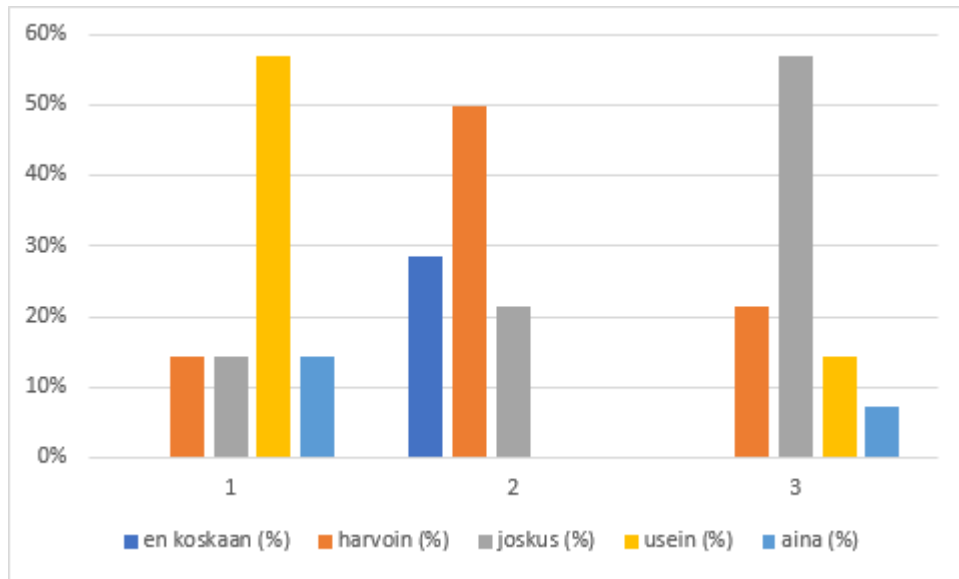
6 KOKONAISVALTAISEN KOHTAAMISEN KOKEMUKSIA

Tässä luvussa käsittelemme tutkimuksen tuloksia. Vastauksia saimme yhteensä 16. Tutkimukseen osallistui 13:sta päiväpajalla käyvistä nuoresta kuusi. Vastausprosentiksi päiväpajalla käyvistä nuorista muodostui 46 %, joista kaikki vastaajat olivat naisia. Iltapajaan osallistuvista nuorista kyselyyn vastasi kymmenen, joista naisia sekä miehiä oli viisi. Vastaus prosenttia ei iltapajalla käyvistä nuorista voida laskea vaihtelevan kävijämäärän sekä avoimen toiminnan vuoksi. Tutkimustuloksista olemme jättäneet pois kaksi vastauslomaketta epämääräisistä tai puutteellisista vastauksista johtuen. Paneudumme tuloksissamme kokonaisuuteen, joiden avulla työntekijät saavat arvokasta tietoa.

Tulokset esitämme teemoittain pohjautuen kyselylomakkeen rakenteeseen, jonka laadimme opinnäytetyön keskeisen teorian mukaan. Tuomme esille Messin pajan nuorten kokemuksia kokonaisvaltaisesta kohtaamisesta. Havainnollistamme tuloksia pylväsdiagrammien avulla, käyttäen prosenttiyksikköä kuvamaan osuuksia kokonaistutkimuksessa.

6.1 Nuorten kokema yksinäisyys

Alla olevassa diagrammissa nuoret ovat vastanneet kolmeen kysymykseen yksinäisyyden kokemisesta. 1. Koitko olevasi yksinäinen ennen tuloasi messiin? 2. Koetko yksinäisyyttä ollessasi Messissä? 3. Koetko yksinäisyyttä vapaa-ajallasi? Kysymysten avulla halusimme selvittää, onko Messin pajan toimintaan osallistuminen vaikuttanut nuorten yksinäisyyden kokemukseen.

KUVIO 1. Vastaajien kokemus yksinäisyydestä.

Kuviossa 1 diagrammin ensimmäinen pylväs kuvaa nuorten kokemaa yksinäisyyttä ennen Messin pajalle osallistumista. Yksinäisyyttä koki aina kaksi (14 %), usein kahdeksan (57 %) Harvoin ja joskus kaksi (14 %) vastaajaa. Diagrammin 2. pylväs kuvaa kuinka usein Messin pajalla nuori kokee olevansa yksinäinen. Neljä (29 %) ei koe yksinäisyyttä lainkaan. Harvoin yksinäisyyttä koki seitsemän (50 %) ja joskus itsensä yksinäiseksi koki kolme (21 %) nuorta. Diagrammin 3. pylväs kuvaa nuorten kokemaa yksinäisyyttä vapaa-ajalla. Nuorista yksi (7 %) kokee aina olevansa yksinäinen vapaa-ajallaan, usein kaksi (14 %), joskus kahdeksan (57 %) ja harvoin 3 (21 %).

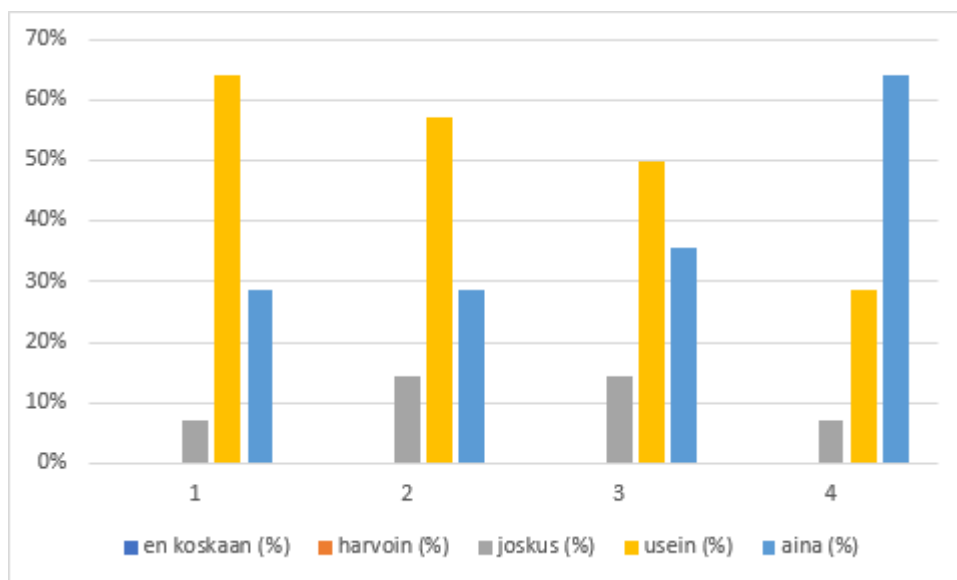
Halusimme selvittää, kokivatko nuoret yksinäisyyttä ennen tuloansa Messiin, messissä ollessaan, sekä toimintakauden lopussa vapaa-ajallaan. Valtaosa eli 71 % vastaajista tunsi olonsa yksinäiseksi usein tai aina aloittaessaan toimintavuotensa messin pajalla. Pajavuoden aikana yksinäisyyden kokemusta pystyttiin vähentämään niin, että vain 21 % koki osallistuessaan toimintaan yksinäisyyttä ja jopa 50 % koki yksinäisyyttä enää harvoin.

Yksinäisyyden kokemuksia oli kuitenkin yli puolella nuorista edelleen vapaa-ajalla. Tuloksista voidaan päätellä, että kaikille nuorille vuoden sitoutuminen päiväpajan toimintaan ei ole riittävä yksinäisyyden tunteen poistamiseksi. Sosiaalisten taitojen ja verkoston karttuminen vaatii enemmän aikaa. On tärkeää,

että Messissä toimii myös iltapaja. Näin nuorilla on mahdollisuus pajavuoden jälkeenkkin kuulua johonkin itselleen tuttuun ja turvalliseen yhteisöön.

6.2 Osallisuuden itsetunnon ja arvostuksen merkityksiä

Seuraavaa diagrammi kuvastaa nuorten kokemuksia osallisuuden ja vuorovaikutuksen onnistumisesta toisten paja nuorten sekä ohjaajien kanssa. Nuoret arvioivat neljässä kysymyksessä omaa osallisuuttaan Messin pajalla. 1. Messissä kuulun porukkaan. 2. Ryhmässä uskallan olla oma itseni. 3. Uskallan kertoa mielipiteeni ryhmässä. 4. Uskallan kertoa mielipiteeni ohjaajille.

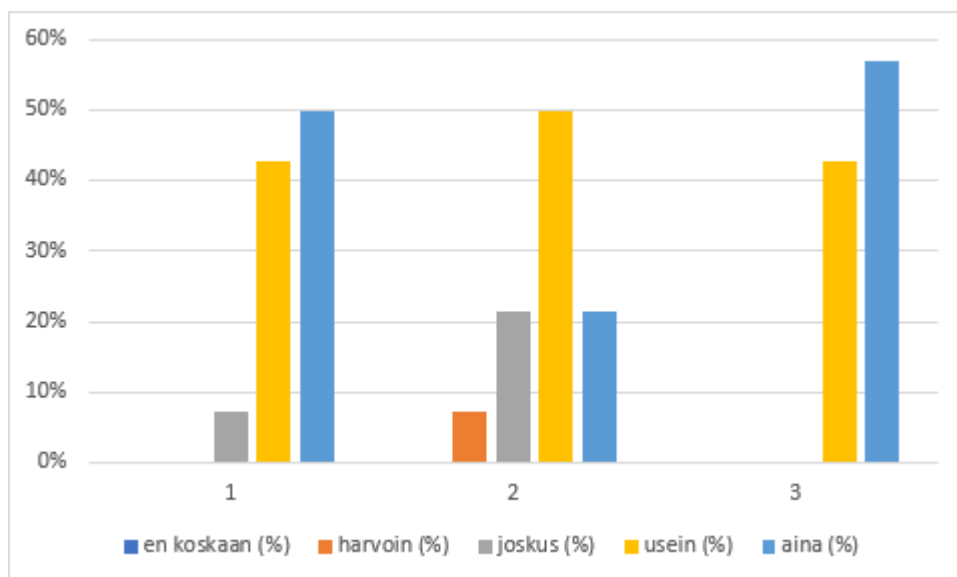
KUVIO 2. Vastaajien osallisuuden kokemuksia.

Kuviossa 2. Diagrammin ensimmäinen pylväs kuvastaa kuinka usein nuoret kokevat kuuluvansa porukkaan Messissä. Nuorista neljä (29 %,) kokee aina kuuluvansa porukkaan. Usein yhdeksän (64 %) ja joskus yksi (7 %). Diagrammin toisesta pylväästä nähdään, kuinka usein nuoret kokevat ryhmässä voivansa olla omana itsenään. Neljä kokee voivansa olla aina (29 %), kahdeksan (57 %) usein ja kaksi (14 %) joskus. Diagrammin kolmas pylväs vastaa kysymykseen, kuinka usein nuoret uskaltavat kertoa omat mielipiteensä ryhmässä. Aina vastauksia saimme viisi (36 %), usein seitsemän (50 %) ja joskus kaksi (14 %).

Diagrammin neljäs pylväs osoittaa kuinka usein nuoret kokevat uskaltavansa kertoa mielipiteensä ohjaajille. Aina vastauksia yhdeksän (64 %), usein neljä (29 %) ja joskus yksi (7 %).

Vastaukset osoittavat, kuinka tärkeää nuorille on turvallisen aikuisen kuulumisen ryhmään. Turvallinen ja luotettava aikuinen vastaa ryhmässä siitä, että jokainen nuori voi kokea kuuluvansa porukkaan ja saa tilaisuuden vahvistaa omaa minäkuvaansa sekä itseluottamusta. Pääsääntöisesti nuoret uskaltavat kertoa ohjaajille mielipiteensä mutta, tulokset antavat viitteitä siitä, että nuorten keskinäinen luottamuksen rakentuminen vaatii aikaa. Kyselylomakkeen toteuttamisen ajankohdasta voidaan päätellä, että yhden toimintavuoden osallisuus ei kaikkien nuorten kohdalla riitä korjaamaan aikaisempien kiusaamisen ja yksinäisyyden kokemusten tuomia itsetuntovaurioita.

Kolmannessa diagrammissa kuvaamme nuorten kokemusta itsetunnosta ja vastavuoroisesta arvostamisesta kysymyksin: 1. Koen että ohjaajat arvostavat minua ja mielipiteitäni. 2. Koen muiden nuorten arvostavan minua. 3. Arvostan itse muita Messiläisiä.

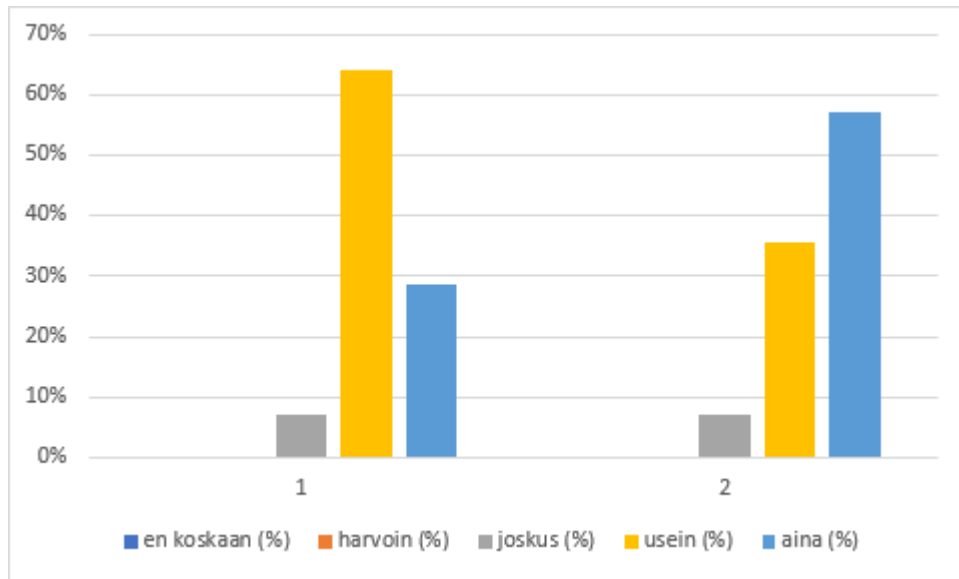
KUVIO 3. Vastaajien itseluottamus ryhmän jäsenenä.

Diagrammin ensimmäinen pylväs osoittaa kuinka nuoret kokevat ohjaajien arvostuksen itseään ja mielipiteitään kohtaan. Nuorista seitsemän (50 %) tunsivat arvostusta aina, kuusi (43 %) usein ja yksi (7 %) joskus. Diagrammin toinen pylväs osoittaa kuinka nuoret kokevat toisten nuorten arvostavan heidän omia mielipiteitään. Kolme (21 %) kokee arvostusta aina, seitsemän (50 %) usein, joskus kolme (21 %) ja harvoin yksi (7 %). Diagrammin kolmannessa pylväessä nuoret arvioivat kuinka itse arvostavat toisia Messiläisiä. Aina vastauksia saatiin kahdeksan (57 %) ja usein kuusi (43 %).

Tulosten mukaan jokainen nuori kokee itse arvostavansa toisia nuoria aina tai usein. Kaikki eivät kuitenkaan koe itse saavansa saman verran arvostusta toisilta nuorilta, jota itse antavat. Tulokset ovat samansuuntaiset kuin mitatessamme osallisuuden kokemusta. Useilla nuorilla on epävarmuutta hyväksytyksi tulemisesta oman ikäistensä keskuudessa. Tästä päättelemme, että nuoret eivät välttämättä aina kykene ilmaisemaan mielipiteitään toista kunnioittaen ja yhtä rakentavasti kuin aikuiset. Aikuisten antama arvostus ja kunnioitus lisää nuorten kokemusta hyväksytyksi tulemisesta, sekä vahvistavaa nuorten itseluottamusta ja itsetuntoa. Oppiessaan arvostamaan itseään, nuori alkaa uskoa myös vähitellen omiin kykyihinsä. Hyvällä itsetunnolla varustettu nuori pystyy hyväksymään auktoriteetteja ja arvostaa muita sellaisinaan, eikä koe ongelmaksi toisten eriäviä mielipiteitä. Tulokset antavat ymmärtää että, nuoret tarvitsevat aikuisjohtoista ohjausta ryhmätoiminnassa voidakseen kasvattaa tervettä itsetuntoa.

6.3 Nuorten kokemuksia kohtaamisesta

Kolmessa seuraavassa diagrammissa esittelemme nuorten mielipiteitä kohtaamisen onnistumisesta, luottamisen ja kuulluksi tulemisen näkökulmasta. Ensimmäisessä diagrammissa esitimme kysymykset: 1. Minusta tuntuu, että ryhmässä minua kuunnellaan. 2. Minusta tuntuu, että ohjaajat kuuntelevat minua.

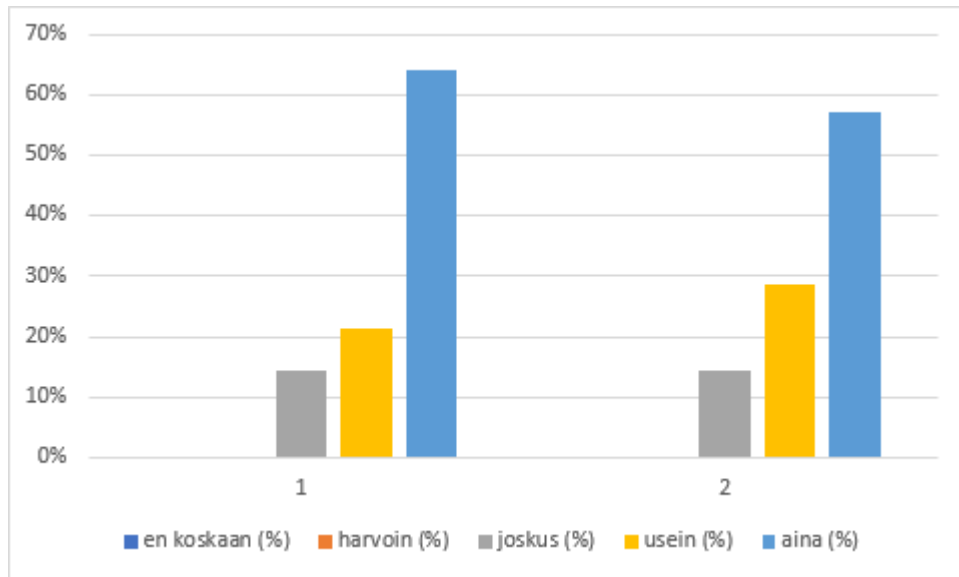

KUVIO 4. Vastaajien kokemus kuulluksi tulemisesta.

Kuvion 4 diagrammin ensimmäinen pylväs kuvaa nuorten kuulluksi tulemisen kokemusta ryhmässä. Aina kuulluksi kokee tulevansa neljä (29 %), usein yhdeksän (64 %) nuorta ja joskus yksi (7 %) nuori. Toinen diagrammin pylväs kokonaisuus kuvastaa nuorten kuulluksi tulemisen tunnetta ohjaajien kanssa. Nuorista kahdeksan (57 %) kokee että ohjaajat kuuntelevat aina, viisi (36 %) usein ja joskus yksi (7 %).

Yhteenvedon voidaan sanoa, että nuoret kokevat tulevansa kuulluiksi sekä ryhmässä kuin yksilöohjauksessakin. Positiivinen kokemus kuulluksi tulemisesta vahvistaa nuoren omaa toimijuutta, itseohjautuvuutta, itseluottamusta ja saamaansa arvostusta. Koska nuoret kokevat tullessa näin hyvin kuulluiksi, voidaan tehdä päätelmä, että työntekijät ovat tulosten mukaan kohtaamisessa olleet aidosti läsnä, kuunnellen ja huomioiden nuorten oman elämysmaailman. Intuitiivinen tila on ollut arvostava ja dialoginen työote on toteutunut.

Seuraavassa diagrammissa ohjaajat saavat arvokasta tietoa siitä, kuinka ovat onnistuneet ohjaajan ja nuorten välisen luottamus-suhteen rakentamisessa. Nuoret arvioivat luottamusta ohjaajiin kysymyksin: 1. Uskallan pyytää apua ohjaajilta, jos sitä tarvitsen. 2. Luotan ohjaajiin.

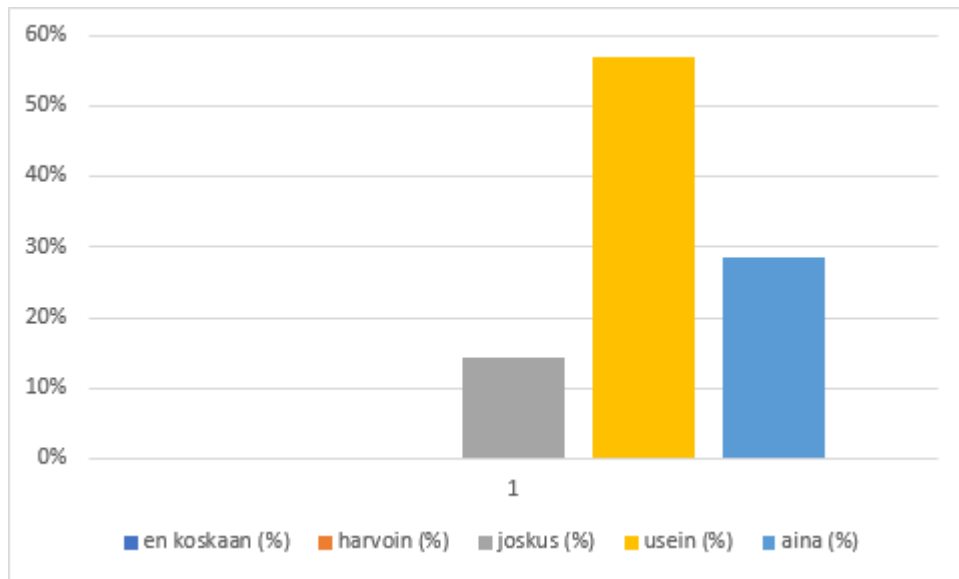

KUVIO 5. Vastaajien kokemus luottamuksesta.

Kuvion 5 diagrammissa havainnollistetaan nuorten ja ohjaajien välistä luottamusta nuorten kokemuksesta. Ensimmäinen pylväskokonaisuus kertoo kuinka usein nuoret uskaltavat pyytää ohjaajien apua, sitä tarvitessaan. Yhdeksän (64 %) nuorta uskaltaa pyytää apua aina, kolme usein (21 %) ja kaksi (14 %) joskus. Toisessa pylväskokonaisuudessa nuoret vastasivat kysymykseen, kuinka usein he kokevat voivansa luottaa ohjaajiin. Kahdeksan (57 %) nuorta luottaa aina, neljä (14 %) usein ja kaksi (14 %) joskus.

Luottamuksen olemassaolo tarkoittaa, että nuori on tullut hyväksytyksi ja arvostetuksi omana itsenään. Luottamus ohjaajiin rakentuu nuorille kuulluksi ja hyväksytyksi tulemisen tunteesta. Ohjaajat ovat osanneet arvostaa nuoria ja ansainneet näin heidän luottamustaan. Tuloksista selviää, että osalla nuorista on silti edelleen haasteita luottamuksellisen suhteen rakentamisessa. Taustalla voi valita aiemmin saadut huonot kokemukset ihmissuhteissa, tai nuori on syytä tai toisesta arvioinut mielessään, ettei vastapuolen kanssa kykene rakentamaan täysin luottamuksellista suhdetta.

Kolmannessa diagrammissa havainnollistamme, kuinka moni nuori kokee tulevansa kohdatuksi niin, että ohjaajilla on tarpeeksi aikaa kuunnella ja keskittyä nuoreen yksilönä. Koen ohjaajilla olevan aikaa minulle, kysymyksen avulla.

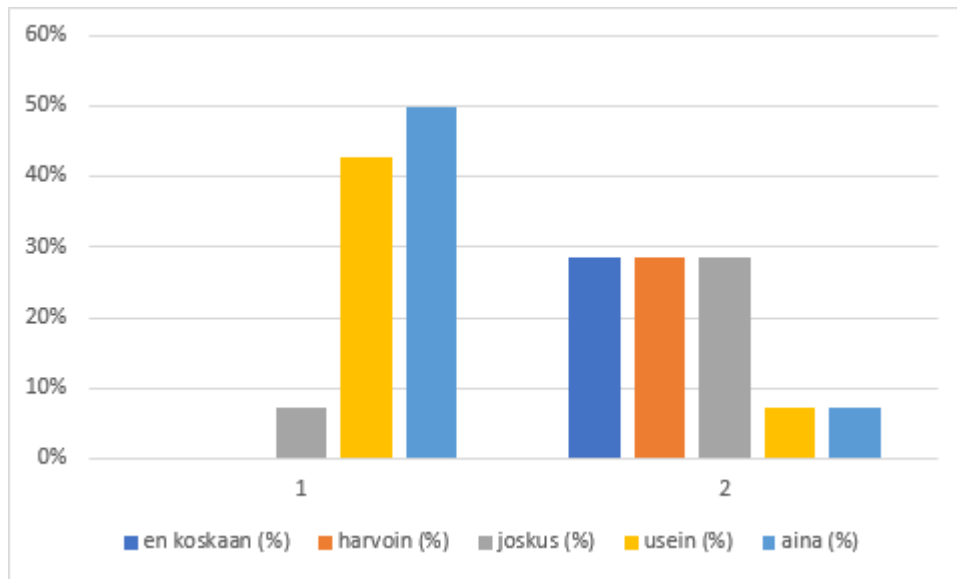
KUVIO 6. Vastaajien kokemus kohdatuksi tulemisesta ajan kanssa.

Kuvion 6 diagrammi havainnollistaa kuinka moni nuori kokee tulevansa kohdatuksi, niin että ohjaajalla on tarpeeksi aikaa kuunnella ja keskittyä nuoreen yksilönä. Neljä (29 %) nuorta kokee saavansa aina tarpeeksi aikaa. Kahdeksan (57 %) usein ja kaksi (14 %) joskus. 85 % vastanneista messin pajan nuorista, kokevat aina tai usein tuulleensa kohdatuiksi ajan kanssa.

Se, että nuorten kokemus kuulluksi tulemisesta on ollut näin hyvä. Merkitsee, että pajalla ilmapiiristä on onnistuttu luomaan kiireetön. Nuoret on onnistuttu kohtaamaan tasapuolisesti ja arvostavasti. Rauhallinen ja vastaanottava ilmapiiri syntyy fyysisellä ja henkisellä läsnäololla, joka luo turvallisuudentunnetta ja myös eheyttää nuorta. Ohjaajien sanaton ja sanallinen viestintä on ollut nuoria arvostavaa ja tukevaa, jolloin he voivat kokea tulleen kohdatuksi ja nähdyiksi ajan kanssa.

6.4 Nuorten oma vaikuttaminen ja toimijuus

Alla oleva diagrammi avaa nuorten näkemyksiä heidän omasta roolistaan ja mahdollisuudesta vaikuttaa omiin asioihinsa. 1.Saan vaikuttaa Messissä omiin asioihini. 2. On asioita, joihin toivoisin voivani vaikuttaa.

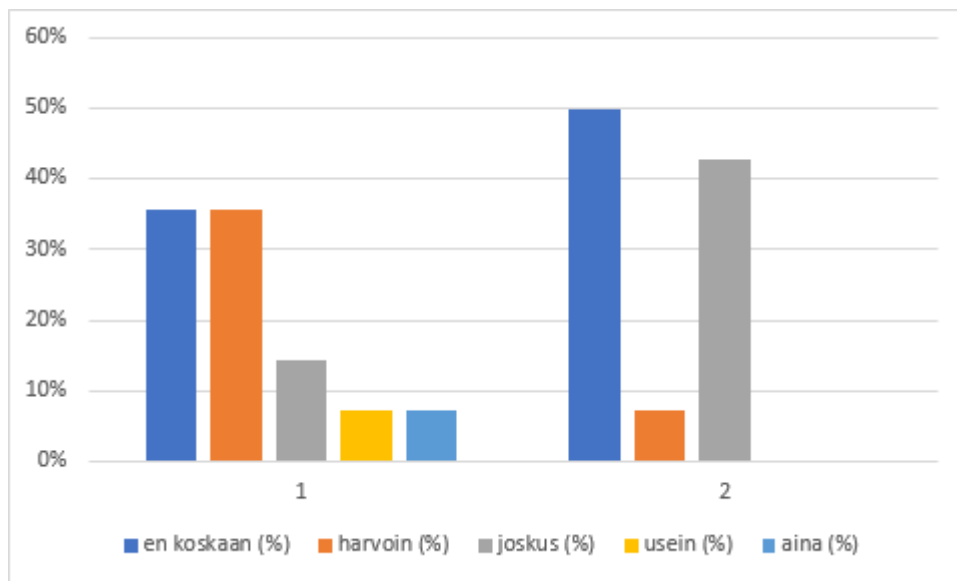
KUVIO 7. Vastaajien kokemus omiin asioihin vaikuttamisesta.

Kuvion 7 diagrammin ensimmäinen pylväs kokonaisuus kuvastaa kuinka nuoret arvioivat kokonaisuutena voivansa vaikuttaa omiin asioihinsa. Seitsemän (50 %) kokee voivansa aina vaikuttaa itseään koskeviin asioihin, kuusi (43 %) usein ja yksi (7 %) joskus. Toinen diagrammin pylväs havainnollistaa kuinka usein nuoret toivoisivat voivansa vielä enemmän vaikuttaa omiin asioihinsa. Aina lisää toivoi voivansa vaikuttaa yksi (7 %) nuori, usein yksi (7 %), joskus neljä (29 %), harvoin neljä ja ei koskaan neljä.

Pajan nuorilla on ollut haasteita toimintakyvyn, sekä arjenhallintataitojen kanssa. Yksi toiminnan tavoitteista on pystyä auttamaan nuorta ottamaan vastuuta omien asioiden hoitamisesta, joka vahvistaa nuoren itsetuntoa sekä omaa toimijuutta. Nuorella tulee olla mahdollisuus vaikuttaa asioihin, jotka koskevat häntä ja saada tarvittavaa apua ja tietämystä vaihtoehtoista, miten edetä omassa elämässään. 93 % prosenttia nuorista koki voivansa vaikuttaa omiin asioihinsa, mikä tarkoittaa, että vastuuta on osattu siirtää sopivissa määrin nuoren kasvua ja kehitystä ajatellen. Toimijuudessa on osattu huomioida jokaisen nuoren yksilöllinen tarve.

6.5 Hengellisyden merkitys

Messi pajan toiminta tapahtuu kristillisen yhdistyksen viitekehyksessä ja halusimme kartoittaa myös nuorten tarvetta käsitellä hengellisiä asioita. Alla esitämme diagrammissa vastauksia kysymyksiin: 1. Koen hengellisten asioiden olevan minulle tärkeitä. 2. Koen tarvetta keskustella hengellisistä asioista.

KUVIO 8. Vastaaajien kokemus hengellisyden merkityksestä.

Kuvion 8 diagrammin ensimmäinen pylväs kokonaisuus kertoo kuinka moni ja kuinka usein nuoret kokevat hengellisten asioiden olevan itselleen tärkeitä. Yksi (7 %) nuorista vastasi merkityksen olevan aina, yksi (7 %) usein, kaksi (14 %) joskus, viisi (36 %) harvoin ja viisi (36 %) ei tunnistanut hengellisyden olevan tärkeää koskaan. Toisessa pylväs kokonaisuudessa käy ilmi, kuinka usein ja kuinka moni nuorista kokisi tarvetta keskustelulle hengellisistä asioista. Kuusi (43 %) nuorta koki tarvetta joskus hengellisten asioiden keskustelulle, yksi (7 %) harvoin ja seitsemän (50 %) ei halua keskustella hengellisistä asioista koskaan.

Monikaan nuori ei kokenut hengellisten asioiden olevan heille tärkeitä. On kuitenkin hyvä muistaa ihmisen kokonaisvaltaisuus, johon kuuluu myös hengellisyys. Messissä on mahdollista keskustella mistä tahansa asioista.

Kohtaamistilanteissa ei välttämättä välity hengellisyys suoranaisesti vaan se voi vaikuttaa taustalla. Nuorella saattaa olla myös asioita, joita ei halua jakaa ohjaajan kanssa. Luottamuksen rakentuminen ja toivon luominen tapahtuvat rauhallisessa ilmapiirissä, jossa sallitaan myös salatut asiat. Avoin ilmapiiri luo mahdollisuuden jakaa asioita, joista nuori haluaa puhua. Kaikella kohtaamisella on kuitenkin tarkoitus, vaikka se ei siinä hetkessä välittyisi.

6.6 Monivalintakysymys ja avoimet kysymykset

Monivalintakysymyksessä vastaajaa pyydetään ympyröimään omasta mielestään parhaiten Messin pajan toimintaa kuvaavia adjektiiveja, ympyröitävissä olevia vaihtoehtoja on 12. Iltapajaan osallistuneista kahdeksasta nuoresta kuusi (75 %) kokivat ilmapiirin hauskaksi, avoimeksi ja kannustavaksi. Viidellä (63 %) heistä oli kokemuksia tasapuolisuudesta, rauhallisuudesta, rentoudesta, iloisuudesta sekä hyvästä ilmapiiristä.

Päiväpajaan osallistuneista nuorista kaikki kuusi vastaajaa kokivat ilmapiirin olevan rauhallinen, kannustava, hyvä ja rento. Viisi (83 %) päiväpajalta kyselyyn vastanneesta kuudesta nuoresta kuvasivat ilmapiiriä hauskaksi, tasapuoliseksi, avoimeksi ja iloiseksi.

Kaikista kyselyyn vastanneista 14 nuoresta 12 (86 %) kokivat ilmapiirin Messin pajalla rennoksi ja kannustavaksi. Hauska, avoin, rauhallinen ja hyvä ilmapiiri oli ympyröity 11 (79 %) lomakkeessa. Kymmenellä (71 %) kaikkiin kyselyyn vastanneista nuorista oli kokemus tasapuolisesta ja iloisesta ilmapiiristä. Kielteisiä tunteita kuvaavia adjektiiveja on lomakkeessa neljä. Painostava, ahdistava, surullinen ja pelottava ei sopinut yhdenkään kyselyyn vastanneen nuoren kokemukseen Messin pajasta.

Avoimia kysymyksiä on kolme, joihin vastataan omin sanoin. Niillä haluttiin selvittää nuorten kokemuksia, niin myönteisiä kuin kielteisiäkin, joita heille oli kertynyt pajavuoden aikana päivä- sekä iltapajalla. Kysymyksillä haluttiin vastaus

myös siihen, kokeeko nuoret avun tarvetta edelleen ja onko vielä jokin asia, johon he haluaisivat vaikuttaa.

Tutkimusvastauksiin kirjoitettiin myönteisistä kokemuksista, uusista kavereista ja heihin tutustumisesta. Uusien ystävyys-suhteiden luominen ja sen mahdollistanut hyvä ilmapiiri poistivat aiemmin vallinnutta kokemusta yksinäisyydestä. Kohtaamisen merkitys koettiin merkittäväksi tekijäksi, erityisesti ohjaajien taholta. Nähdyksi tuleminen, kuuluvuuden ja kuulluksi tulemisen tunne sekä arvostus ovat nuorille tärkeitä kokemuksia.

Olen tutustunut monenlaisiin erilaisiin ihmisiin.
Nyt kun olen pystynyt käymään säännöllisesti pajalla, olen kokenut paljon kaikkea kivaa ja saanut uusia kavereita.

Vastaukset kertoivat arvostuksesta, jota nuoret ovat saaneet kokea pajalla niin ohjaajien kuin muiden pajalla olevien nuorten toimesta. Sekä tilasta, jossa uskalletaan kertoa asioistaan ilman pelkoa arvostelusta. Nuoret kokivat tulleen itsevarmemmiksi ja arvostetuiksi pajavuoden aikana.

Omia asioita on saanut tuoda esiin ilman pelkoa siitä, että joku ilkeilisi jostain.
Olen rohkaistunut ja tullut itsevarmemmaksi sosiaalisissa tilanteissa.
Tulee sellainen olo, että on merkityksellinen ja arvokas ihan itsenään.

Kuulluksi tuleminen ja luottamuksen kokeminen suhteessa ohjaajiin on isossa roolissa pajan toiminnassa. Jotta nuori pystyy avautumaan ja kertomaan kokemuksistaan tai tuntemuksistaan, on luottamus- suhde välttämätön.

Pajalla on aina ollut turvallinen olo ja vaikeita asioita on saanut harjoitella rauhassa.
Pajan ansiosta olen nykyään varmempi, että kaikille asioille voi tehdä jotakin.
Maailmankuvani on avartunut.
Ohjaajat on aina ottanut tilanteeni huomioon ja auttanut.

Olen saanut todella paljon apua myös pajavuosi-
sieni jälkeen ja on tunne siitä, että apua saa edel-
leen.

Olen saanut kokonaisvaltaista apua ja tukea il-
man aikarajaa, mikä on niin poikkeuksellista.
Jonkin verran on tullut käytyä epämukavuusal-
ueellakin.

Vaikuttaminen ja toimijuus omissa asioissa koettiin positiivisesti. Tieto avun saa-
misesta tilanteessa kuin tilanteessa oli saavuttanut nuoret hyvin. Rohkeus toimia
kumpuaa pitkälti turvallisuudesta, jota nuoret kokevat pajalla. Onnistumisen tun-
teet ja kiitollisuus toimintaa ja erityisesti ohjaajia kohtaan näkyy vastauksissa sel-
västi. Nuorilla on myös varmuus siitä, että apua voi saada jatkossakin. Nuorilla
oli useampikin asia, joihin he toivoivat vielä jatkossa apua.

Masennukseen ja terveellisempään elämään.
Ajatusväärityksiin nopeammin ja paremmin.
Tulevaisuuden kartoitus.
Jatkon suunnitelmissa.
Elämän tapoihin.

6.7 Kohtaamisen onnistumisia ja kehittämiskohtia nuorten näkökulmasta

Messin pajan tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä ja opintojen keskeytymistä.
Siellä halutaan antaa onnistumisen kokemuksia, harjaannuttaa nuorten sosiaali-
sia taitoja sekä opiskelutaitoja. Nuorten itsetunnon ja itseluottamuksen kasvatta-
minen on isossa roolissa Messin pajan toiminnassa. Itsenäistymisen tukeminen
ja ylipäänsä elämän hallinta ovat asioita, joihin nuoren on mahdollista saada apua
ja tukea Messissä. Tutkimustulokset kertovat siitä, että Messin paja on päässyt
tavoitteisiinsa monen nuoren kohdalla.

Ryhmä itsessään vaikuttaa tulosten luotettavuuteen. Nuorten sitoutuneisuus ja
halukkuus ottaa apua vastaan sekä menemään eteenpäin elämässä ovat merkit-
täviä tekijöitä. Messin toiminta antaa apua ja tukea monella elämän osa-alueella,
mutta nuorella tulee olla halua ottaa sitä vastaan ja toimia oman itsensä hyväksi.
Opinnäytetyössä käytetty kyselylomake olisi kaivannut enemmän vertailua

esimerkiksi vertaamalla kokemuksia avun saamisesta toiminnan alkaessa ja toiminnan päättyessä.

Opinnäytetyön tulokset antavat ymmärtää, että Messin pajan toiminta ehkäisee syrjäytymistä. Palaute, jota saatiin, oli erittäin positiivista. Nuoret kertoivat saaneensa aikaa ja ohjausta sekä tulleet kohdatuiksi kokonaisvaltaisesti. Messin pajalla nuorilla on mahdollisuus harjoitella sosiaalisten suhteiden rakentamista turvallisessa ympäristössä, joka ilmeni tutkimustuloksissa yksinäisyyden kokemusten vähentymisenä. Tutkimustulosten jälkeen jäimme opinnäytetyön tekijöinä pohtimaan sitä, että jääkö pajavuoden aikana rakentuneet uudet ihmissuhteet kuitenkin jollain tasolla vajaiksi. Jos nuori ei löydäkään hyvää ystävää pajatoiminnasta vaan kokee yksinäisyyttä edelleen niin mitä voi tehdä auttaakseen, jotta nuori löytäisi oman paikkansa.

Asioita, joita Messissä voitaisiin kehittää, nousi tuloksissa esille vähän. Jo aiemmin toiminnassa olleilta voitaisiin kysyä entistä enemmän kuulumisia. Erilaiset aktiviteetit koettiin raskaina silloin, kun oma vointi oli väsynyt. Se herätti ajatuksia korvaavasta toiminnasta, jota voisi tehdä silloin, kun nuoren voimat eivät riitä ryhmän mukana toimimiseen tai olemiseen.

7 POHDINTA

Opinnäytetyö nosti meille paljon pohdittavia näkökulmia. Nuoruus kehitysvaiheena on varsin haastava, koska muutoksia tapahtuu nuorten elämän joka alueella. Koti, koulu, kaverit. Nuori itsenäistyy ja alkaa pohtia omaa minäänsä suhteessa muihin, sekä aiemmin saamiaan ihmissuhdekokemuksia. Nuorelta aletaan myös odottaa vastuuta ja velvollisuudet kasvavat. Tässä elämänvaiheessa eletään itsenäistymisen aikaa, jolloin nuori voi erityisesti tarvita aikuisen ihmisen tukea. Lapsuuden kokemukset ja tulevaisuus nousevat pinnalle samanaikaisesti. Tärkeintä on tehdä nuoresta merkityksellinen omana itsenään. Yhteisöllisyys messin pajalla kasvattaa itsetuntoa ja auttaa nuoria löytämään ystäviä.

Diakoninen ydinosaminen tapahtuu kohtaamisissa ja toivon jakamisessa. Diakoniatyölle keskeistä on havaita hätää ja auttaa niitä ihmisiä siellä, minne yhteiskunnan tukijärjestelmä ei aina ylety. Messin pajan toiminta on alkanut vuonna 2009, nuorisotakuu astui voimaan 2013 ja nuorisolaki 2016. Mielestämme Messin paja on ollut edelläkävijänä ja tunnistanut diakonisen avun tarpeen ja kyennyt vastaamaan siihen aikaisemmin kuin yhteiskunnan tukijärjestelmät. Ongelma nuorten syrjäytymiseen johtavista syistä on laaja ja Messin pajan kaltaiselle toiminnalle on tarvetta. On tärkeää, että nuori saa tukea kokonaisvaltaisesti. Toiminta tukee fyysistä, psyykkistä, sosiaalista ja hengellistä kasvua. Nuoret eivät aina tiedä mistä saa apua erinäisiin ongelmiin. On hienoa, että nuori pyritään kohtaamaan kokonaisvaltaisesti yhdessä ja samassa paikassa.

Diakoniatyö korostuu Messinpajan kontekstissa. Ihmiskäsitys on kristillinen, jossa jokaisen ihmisen arvo perustuu Jumalan kuvana olemiseen ja on kaikille ihmisille sama. Työote pohjautuu lähimmäisen rakkaudesta nousevaan haluun auttaa ja nähdä jokainen ihminen ainutlaatuisena, arvokkaana omana itsenään. Ihmisarvoa ei voi ansaita tai menettää. Messi on omalla toiminnallaan osoittanut ja myös opettanut meille, miten rakentaa toivoa. Tässä yhteydessä erityisesti nuorelle, joka kokee toivottomuutta omassa tilanteessaan. Diakoniatyötä tehdään kirkon ja seurakunnan rajojen ulkopuolella, yhdistäen sitä aina yhteiskunnalliselle tasolle asti. Yhteistyötä tehdään muiden toimijoiden kanssa moniammatillisesti

verkostotyönä. Toiminta pyrkii parantamaan nuorten elinolosuhteita ja elämänhallintaa, olemalla läsnä ja parantamalla heidän asemaansa yhteiskunnassa. Opinnäytetyötä tehdessä oma identiteettimme sosionomi- diakoneina on vahvistunut ja näyttänyt kuinka laaja-alaisesti ja monipuolisesti diakoniatyötä tehdään.

7.1 Arviointi

Opinnäytetyömme oli työelämälähtöinen ja sen tavoitteena oli saada tietoa, kuinka nuoret kokivat tullessa kohdatuiksi Messin pajalla toimintavuoden syksy 2018 – kevät 2019 välisenä aikana. Opinnäytetyömme tulokset antavat vastauksia nuorten näkökulmasta siihen, minkä asioiden ympärillä nuoret kokivat tullessa kohdatuiksi ja mitä kehitettävää kohtaamisessa vielä olisi. Opinnäytetyöprosessimme aikana kasvoimme Tutkivan, Kehittävän ja Innovoivan toiminnan asiantuntijoiksi. Työelämälähtöinen kehittäminen on osallistavaa ja tutkivaa kehittämistä yhdessä opettajien, työelämän työntekijöiden, opiskelijoiden ja kokemusasiantuntijoiden kesken, jossa kriittisen ja refleктоivan työotteen tulee näkyä (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 9-10.) Kriittinen ja refleктоiva uuden tiedon tuottaminen, sekä asiakaslähtöinen kehittäminen kulki mukana koko prosessin ajan.

Eettisyyteen kiinnitimme huomiota prosessimme kaikissa vaiheissa, aiheen valinnasta aina tuloksiin asti. Opinnäytetyömme tutkimukseen tarvitsimme sopimuksen opinnäytetyön toteutuksesta, jonka sopija osapuolina olivat työelämän yhteistyötaho, Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyötä ohjaavat lehtorit sekä tutkijat itse. Opinnäytetyön tulee vastata Diakonia-ammattikorkeakoulun (2010, 12) tutkimus ja kehittämistoiminnan tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Opinnäytetyössä huomioimme työn luotettavuuden ja eettisyyden sille asetettujen kriteerien mukaisesti.

Teorian rajaaminen keskeisiin käsitteisiin oli meille tutkijoina alkuun haastavaa. Keskityimme kuitenkin luotettavien, mielestämme relevanttien lähteiden hankkimiseen. Halusimme keskittyä kohtaamisessa diakonisen kohtaamisen

merkitykseen, jonka vuoksi yhtenä päälähteistämme toimi Pruukin (2008) Sielunhoidon käsikirja. Tutkijoina meillä heräsi myös kiinnostus Dunderfeltin (2018) Läsnaolevan kohtaamisen teokseen, jossa kiinnitimme huomioita intuitiivisen tilan merkitykseen. Muut käsitteet rajasimme Messinpajan toiminnan erityispiirteiden avulla. Kyselytutkimuksessa keskityimme osallisuuden, yksinäisyyden ja nuoruuden tuomien haasteiden kohtaamiseen.

Tutkimusmenetelmä valikoitui yhdessä työelämäntahon kanssa. Aikatauluista ja opinnäytetyön toteuttamisesta sovittiin yhdessä ja ne toteutuivat sovitussa aikatauluissa. Tutkimusmenetelmänä käytimme kyselylomaketta, joka oli kummallekin opinnäytetyön tekijälle entuudestaan vieras. Kyselylomake ja sen vastaukset käsiteltiin luottamuksellisesti, niin ettei kyselyyn osallistuvien nuorten henkilöllisyys niistä selviä. Toteutimme opinnäytetyömme perehtymällä ensin tutkimusmenetelmään kirjallisuuden avulla, jonka jälkeen työstimme oman kyselylomakkeen. Lomake rakentui keräämämme teorian ja havaintojen pohjalle. Kyselylomakkeella olisi ollut hyvä kartoittaa nuorten kokemuksia myös pajavuoden alusta. Lähtötilanteen kartoittaminen olisi antanut analysointivaiheessa mahdollisuuden saada laajempaa tietoa siitä, mitä kohtaamisella saavutettiin. Osittain kysymysten asettelussa tämän tyyppinen vertailu mahdollistui, mutta se ei kulkenut johdonmukaisena kaikissa kysymyksissä. Analyysi vaiheessa huomasimme saavamme tiedon siitä, että kohtaaminen on ollut laadukasta ja toiminta on tukenut nuorta. Vertailuarvon puuttuminen antaa kuitenkin osittain tutkimuksesta vaikutelman, että kyseessä on mielipidemittaus. Harhaanjohtamassa meitä tutkijoita kyselylomakkeen tekovaiheessa, oli meidän oma sisäinen tietämyksemme toimintaympäristöstä ja tutkimukseen osallistuvista nuorista. Hiljaisen tiedon lisääminen tutkimukseen jälkikäteen olisi ollut kyseenalaista eettisestä näkökulmasta katsottuna. Kyselylomaketta voi kuitenkin jatkossa hyödyntää pajalla niin, että sama kysely toistettaisiin nuorille toiminnan alkupuolella ja loppupuolella, jolloin kokonaisvaltaisella kohtaamisella saavutettu muutos ja toiminnan merkitys korostuisi entisestään.

Tulosten visuaalinen esille tuominen ei ollut meistä tutkijoista kovin haastavaa. Excelin Pivot ohjelman käytön opettelemisen jälkeen, oli kyse enää lähinnä tarkasti sisään syötetystä aineistosta, jonka jälkeen ohjelma itse laski

tarvitsemamme tiedon. Koimme diagrammien ja prosenttiosuuksien kuvaavan tuloksiamme parhaiten. Toisaalta, koska tutkijoina olimme ensimmäistä kertaa opettelemassa taulukointia, havaitsimme sen olevan odotettua aikaa vievämpää. Taulukointivaiheessa päädyimme jättämään sukupuolierittelyn pois, se teki diagrammeista epäselviä. Sukupuolierittely ei myöskään olisi tehnyt tuloksistamme vaikuttavampia tai olisi olleet muutenkaan ratkaisevassa osassa tutkimus ongelmamme selvittämisessä.

Aineiston keruun jälkeen analyysivaiheessa, meille selvisi Messin pajan toiminnan yhteiskunnallinen ja ajankohtainen merkitys, eli Nuorisotakuu. Olimme intensiivisesti keskittyneet pajan toimintaan ja sieltä tekemiimme havaintoihin, huomioiden riittävästi sen ympärillä olevia tukirakenteita. Lisäsimme saamamme tiedon Nuorisotakuusta ja työpajatoiminnasta, kykenemättä enää kuitenkaan vaikuttamaan sillä omaan kyselytutkimukseemme. Meitä olisi helpottanut tämän tiedon löytyminen jo aiemmassa vaiheessa, koska sieltä olisi löytynyt vastaavalla menetelmällä tehty tutkimus, jonka rakennetta olisimme omassa kyselylomakkeessa voineet hyödyntää. Lopulta työmme vastasi kuitenkin hyvin tutkimusongelmamme alkuperäiseen asetteluun ja saimme tuotettua tietoa, jolla saadaan kuva kohtaamisen onnistumisesta ja työn tärkeydestä.

7.2 Ammatillinen kasvu osana opinnäytetyötä

Diakonia-ammattikorkeakoulun (2010, 22-24) osaamisvaatimukset ja opinnäytetöiden vaatimukset määrittää ammattikorkeakoululaki 351/2003. Opinnäytetyön tavoitteena on ammatillisen kasvun kehittäminen ja osaamisen esittäminen. Diakonia-ammattikorkeakoulun (Osaamisvaatimukset: sosionomi (AMK), diakoniatyö) kompetensseissa on määritelty koulutuksesta valmistuneen osaamisvaatimukset. Tarkastellessamme vaatimuksia, huomaamme kasvaneemme opintojen ja opinnäytetyöprosessin aikana sosiaalialan ammattilaisiksi, jotka kykenevät noudattamaan sosiaali- ja diakoniatyön kompetensseja.

Opintojen tuoma teoretieto sai kehittyä prosessin aikana ja käytännössä Messin pajalle tehdyn tutkimuksen myötä. Messin pajan toiminnasta heijastuva

ammattillisuus, jota pohjustaa diakoninen työote näkyi myös tutkimuksen tuloksissa. Ammatillista kasvua ajatellen työmme aihe osoittautuikin koko diakonia-työn ydin kohdaksi, eli asiakkaan arvostavaan kokonaisvaltaiseen kohtaamiseen. Saimme paljon tietoa siitä, mitä kohtaamisen tulee sisältää käytännön työssä ja mitkä kaikki seikat ovat muodostamassa asiakkaalle tunnetta kokonaisvaltaisesta kohtaamisesta. Läsnäolo, arvostus, ilmapiiri, kannustus, toivon luominen ja konkreettisen avun antaminen selkiintyi meille tätä työtä tehdessä.

Prosessin aikana ammatillinen kasvu kehittyi asiakkaan kohtaamisesta aina yhteiskunnallisen merkityksen ymmärtämiseen asti. Tutuksi tuli asiakastyön lisäksi tukijärjestelmät, rahoitukset, työtä ohjaavat lait, vaikuttamisen mahdollisuudet sekä moniammatillinen verkostotyö. Työtä osaamme jatkossa tehdä asiakaslähteisesti, pyrkimällä osallisuuden kautta vahvistamaan heidän omaa toimijuutansa sekä tarvittaessa tuoda heidän äänensä kuuluviin.

Tämä prosessi on myös opettanut, että sosiaalityö ei ole koskaan täysin valmista. Kehitettävää on aina ja omaan työhön tuleekin suhtautua kriittisesti. Työ avasi myös hyvin konkreettisesti näkymän siihen, mikä vaikutus saavutettaisiin varhaisella puuttumisella ja ennaltaehkäisevällä työllä. Messin pajan kaltainen työ kertoo, että tukea tulisi olla saatavilla jo aiemmin. Kaikella syrjäytymisellä on myös yhteiskunnallisia merkityksiä, joten ajassa eläminen ja avun tarpeen näkeminen on meille jatkossa helpompaa.

LÄHTEET

- Aaltonen S., Berg P. & Ikäheimo S. (2015). *Nuoret luukulla: Kolme näkökulmaa nuorten syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Atkinson, R. (1999). Urban social exclusion in the European Union: Concepts, Causes and Prospects. Saatavilla 29.12.2018. <http://elektra.helsinki.fi/anna.diak.fi:2048/se/f/0785-5494/18/3/urbansoc.pdf>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu. (2010). Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Saatavilla https://www.diak.fi/wp-content/uploads/2017/12/Diak_Kohti_tutkivaa_ammattikaytanta_opas.pdf
- Diakonia-ammattikorkeakoulu. Osaamisvaatimukset. Sosionomi (AMK), diakoniatyö. Saatavilla 29.9.2019. <https://www.diak.fi/opiskelu/opiskelijanpolku/opintojen-suorittaminen/arviointi/osaamisvaatimukset-sosionomi-amk-diakoniatyo/>
- Dunderfelt T. (2016). *Läsnäoleva kohtaaminen*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Evangelisluterilainen kirkko. (2018). *Kokonaisvaltainen kohtaaminen*. Saatavilla 28.8.2019 [http://notes.evl.fi/julkaisut.nsf/E7321747D5924536C2257F8C0058D48D/\\$FILE/kokonaisvaltainen_kohtaaminen.pdf](http://notes.evl.fi/julkaisut.nsf/E7321747D5924536C2257F8C0058D48D/$FILE/kokonaisvaltainen_kohtaaminen.pdf)
- Fedotoff J., Leppäkari H. & Timonen P. (2016). Koordinaatit nuorten tieto- ja neuvonta työhön. Suuntaviivoja ammatilliseen osaamiseen. Oulu: Nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus, Oulun kaupunki. Saatavilla http://www.koordinaatti.fi/sites/default/files/koordinaatit_nuortentietojaneuvontatyohon.pdf
- Hiltunen L. *Metodina kyselytutkimus*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Saatavilla 28.8.2019 <http://www.mit.jyu.fi/OPE/kurssit/Graduryhma/PDFt/kyselytutkimus2.pdf>
- Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino.
- Junttila, N. (2015). *Kavereita nolla. Lasten ja nuorten yksinäisyys*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

- Jyväskylän Yliopisto (2015). Määrällinen analyysi. Saatavilla 28.8.2019 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/maarallinen-analyysi>
- Jyväskylän Yliopisto (2015). Määrällinen tutkimus. Jyväskylän yliopisto. Saatavilla 11.5.2019 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>
- Jyväskylän Yliopisto (2015). Teoreettinen tutkimus. Saatavilla 28.8.2019 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/teoreettinen-tutkimus>
- Jyväskylän Yliopisto (2015). Empiirinen tutkimus. Jyväskylän yliopisto. Saatavilla 28.8.2019 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/empiirinen-tutkimus>
- Kettunen P. (2013). *Auttava kohtaaminen 1*. Helsinki: Kirjapaja.
- Kiviniemi L., Läksy M-L., Matinlauri T., Nevalainen K., Ruotsalainen K., Seppänen U-M. & Vuokila-Oikkonen P. (2014). *Minä mielenterveystyön tekijänä*. Helsinki: Edita.
- Koskinen, M. (2014). Yksinäisyys. Saatavilla 29.12.2018. https://www.yths.fi/terveystieto_ja_tutkimus/terveystietopankki/209/yksinaisyys
- L1285/2016. Nuorisolaki. Saatavilla 5.6.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285#Pidp446593088>
- Laine, I. & Salminen, L. (2012). Nuorten syrjäytymisen tunnistaminen ja ehkäiseminen - hoitonetti. Saatavilla 29.12.2018 http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/57574/lina_Laine_Laura_Salminen.pdf;sequence=1
- Lusa, A. (2018). *Rajoitettu osallisuus*. Dinolehti 3. Saatavilla 30.1.2019. <https://dinolehti.fi/2018/09/rajoitettu-osallisuus/>
- Lönnqvist, J., Henriksson, M., Marttunen, M. & Partonen, T. (2017). *Psykiatria*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.
- Metsämuuronen, J. (2009). *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Mieli, Suomen mielenterveysseura (2019). *Lasten ja nuorten yksinäisyys*. Saatavilla <https://www.mielenterveysseura.fi/fi/kehitt%C3%A4mistointa/mielenterveysosaaminen/nuoren-mielen-ensiapu/lasten-ja-nuorten-yksin%C3%A4isyys>

- Mönkkönen K. (2007). *Vuorovaikutus: Dialoginen asiakastyö*. Helsinki: Edita.
- Nuorisotakuu. *Työpajalla kiinni toimintaan*. Saatavilla 21.8.2019 <https://nuorisotakuu.fi/nuorten-tyopajat>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2018). Nuorten palvelut syynissä. OECD:n arviointi nuorten palveluista Suomessa 2018. Saatavilla http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161584/OKM_2019_18_Nuorten%20palvelut%20syynissa.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Pruuki H. (2008). *Nuorten sielunhoidon käsikirja*. Helsinki: LK-kirjat / Lasten Keskus Oy.
- Raamattu*. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Sinkkonen, M. (2016). *Mielen hoiva: Myötätunto ja lohdutus voimavaraksi*. Helsinki: Kirjapaja.
- TE-palvelut (2017). *Nuorisotakuu*. Saatavilla 21.8.2019 <https://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/nuoret/nuorisotakuu/index.html>.
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (2018). *Nuorten syrjäytyminen käy myös yhteiskunnalle kalliiksi*. Saatavilla <https://thl.fi/fi/-/nuorten-syrjautymisen-kay-myos-yhteiskunnalle-kalliiksi>
- Tikka M. (2014). Arvostus ja ymmärrys avaimina nuoren kohtaamiseen. *Haaste 4*. Saatavilla 27.8.2019 <https://www.haaste.om.fi/fi/index/lehtiarkisto/haaste42014/arvostusjajymmarrysavaiminanuorenkohtaamiseen.html>
- Tilastokeskus (2011). *Työvoimatutkimus. Työllisyys ja työttömyys vuonna 2011*. Saatavilla https://www.stat.fi/til/tyti/2011/15/tyti_2011_15_2012-11-06_kat_002_fi.html
- Toivanen J. (2018). Elinvoima- ja osaamislautakunta myönsi nuorisotakuun avustuksia. Saatavilla 21.8.2019. https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ajankohtaista/tiedotteet/2018/04/18042018_5.html
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2002). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2012). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitleminen Suomessa*. Saatavilla https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

- Uimonen, H. (2012). Yhteisöllinen nuorisotyö - Nuoret ja nuoret aikuiset. yhteisöllisyyden rakentajina Malmin seurakunnassa. Saatavilla 26.8.2019 http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/48467/Uimonen_Hanna.pdf;jsessionid=96DFA5CD35C4583094E11ED351049C83?sequence=1
- Valli, R. (2018). *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Väestöliitto. (2019). *Vuorovaikutus*. Saatavilla 29.8.2019. <https://www.vaestoliitto.fi/nuoret/mina-ja-muut/ihmissuhteet/vuorovaikutus/>
- YMCA Tampere. Messi: Messin paja. Saatavilla 21.9.2019. <https://ymcatampere.fi/messi/messinpaja/>

LIITE 1. Kyselylomake.

Kiitos, että osallistut tähän tutkimukseen!

Tutkimuksemme tarkoituksena on selvittää teidän mielipiteitänne kohtaamisen laadusta Messin pajalla. Käytämme saamiamme tietoja vain opinnäytetyösämme, tutkimuksessa ei käsitellä henkilötietoja.

Sukupuoleni? _____

Ikäni? _____

Ympyröi omaa kokemustasi parhaiten kuvaava vaihtoehto.

1 = En koskaan

2 = Harvoin

3 = Joskus

4 = Usein

5 = Aina

1.Koitko olevasi yksinäinen ennen tuloasi messiin?	1	2	3	4	5
2.Koetko yksinäisyyttä ollessasi messissä?	1	2	3	4	5
3.Koetko yksinäisyyttä vapaa-ajallasi?	1	2	3	4	5
4.Messissä kuulun porukkaan?	1	2	3	4	5
5.Ryhmässä uskallan olla oma itseni?	1	2	3	4	5
6.Uskallan kertoa mielipiteeni ryhmässä?	1	2	3	4	5
7.Uskallan kertoa mielipiteeni ohjaajille?	1	2	3	4	5
8.Koen, että ohjaajat arvostavat minua ja mielipiteitäni?	1	2	3	4	5
9.Koen muiden nuorten arvostavan minua?	1	2	3	4	5
10.Arvestan itse muita Messiläisiä?	1	2	3	4	5

11.Minusta tuntuu, että ryhmässä minua kuunnellaan?	1	2	3	4	5
12.Minusta tuntuu, että ohjaajat kuuntelevat minua?	1	2	3	4	5
13.Uskallan pyytää apua ohjaajalta, jos sitä tarvitsen?	1	2	3	4	5
14.Luotan ohjaajiin?	1	2	3	4	5
15.Saan vaikuttaa messissä omiin asioihini?	1	2	3	4	5
16.Koen ohjaajilla olevan aikaa minulle?	1	2	3	4	5
17.Koen hengellisten asioiden olevan minulle tärkeitä?	1	2	3	4	5
18.Koen tarvetta keskustella hengellisistä asioista?	1	2	3	4	5
19.On asioita, joihin toivoisin voivani vaikuttaa?	1	2	3	4	5

Tähän voit vastata omin sanoin, mihin itseäsi koskeviin asioihin toivoisit voivasi vaikuttaa?

Ympyröi kaikki ne vaihtoehdot, jotka mielestäsi kuvastavat messin pajan ilmapiiriä.

Hauska Ahdistava Kannustava Pelottava
Tasapuolinen Rauhallinen Hyvä Rento
Painostava Avoin Surullinen Iloinen

Jotain muuta: _____

